

“DOĞRU OLMANIN
ÖZBELİRTİSİ”
10.YIL

TÜZE

HUKUK DERGİSİ

TÜZE HUKUK DERGİSİ

“Doğru olmanın özbelirtisi”

HUKUK TOPLULUĞU ADINA

YAYIN SAHİBİ

Ata Karadeniz

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Mert Emin Güner

YAYIN DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Didem Kayalı

TASARIM

Elanur Doğdu

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli

YAYIN ŞEKLİ

3 Aylık - Türkçe

İDARE ADRESİ

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Söğütözü Cad. No:43
Söğütözü/ANKARA

YAZ 2024-2025

YAYIN EKİBİ

Ata KARADENİZ
Berk Çağatay MERAL
Gamze ÖZEN
İclal DEMİR
Mehmet Salih GÜNEŞ
Mert Emin GÜNER
Osman TÜRKAN
Şevval TEFİROĞLU

Zeynep İlbelge BULUT
Zeynep KURALAY

Editör Yardımcıları

Adnan BİLEYEN
Elanur DOĞDU
Furkan MEHAN
Mehmet Fatih SELVİ

Değerli okurlar,

"2017 yılından bu yana "doğru olmanın özbelirtisi" vizyonu ile yayın hayatına devam eden Tüze Hukuk dergisinin 16. sayısını sizlerle buluşturmaktan büyük bir gurur ve onur duyuyoruz. Bu sayımız, TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun 10. yıl dönümüne özel bir bölüm içermesiyle, dergimizin yolculuğunda ayrıcalıklı bir yere sahiptir.

On yıl boyunca yüzlerce öğrencinin emek verdiği, fakültemizin değerli hocalarının katkılarıyla güçlenen ve okurlarımızın destekleriyle büyüyen Hukuk Topluluğu; bugün yalnızca akademik bir oluşum değil, aynı zamanda hukuk öğrencilerinin ortak belleğini temsil eden bir kurum haline gelmiştir. Tüze Hukuk dergisi de bu belleğin en önemli yazılı miraslarından biri olarak, topluluğun değerlerini geleceğe aktarma sorumluluğunu üstlenmektedir.

Bu eseri siz değerli okurlarımızla paylaşmaktan ve hatta bundan da öte sizlerle birlikte ortaya çıkarabilmekten şeref duymaktayız. Tüze'yi bugünlere getiren en temel husus, okurların eleştiri ve tavsiyeleri doğrultusunda herkesin katkısıyla hazırlanıyor oluşudur. Bu sebeple her daim Tüze hakkında kıymetli eleştirilerinizi dinlemekten mutluluk duyarız.

Başta siz değerli okurlarımıza olmak üzere fakülte hocalarımıza, TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun kuruluşundan bugüne emeği geçen tüm üyelere ve her daim destekçimiz olan TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'ne teşekkürü bir borç biliriz.

Keyifli ve bilgilendirici bir okuma olması dileğiyle,

Mert Emin Güner

İLETİŞİM ADRESLERİ

tuzehukukdergisi@gmail.com

Instagram (@tuzehukukdergisi)

X (@tuzehukukdergi)

İÇİNDEKİLER

4

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ,
YAPAY ZEKA'NIN CEZA
SORUMLULUĞU KONUSU
RÖPORTAJI

MERT EMİN GÜNER

8

ANKARA BAROSU BAŞKANI
AV. MUSTAFA KÖROĞLU,
KARİYER RÖPORTAJI

ATA KARADENİZ

11

ÇOCUK HAKLARININ
TARİHSEL GELİŞİMİ VE
GÜNÜMÜZDE ÇOCUK
HAKLARI

OSMAN TÜRKAN

14

ÖZEL HUKUK
YARGILAMALARINA HAKİM
OLAN ALENİYET İLKESİ İLE
GERÇEK KİŞİLERİN GİZ
ALANINA YAPILAN
MÜDAHALEYE DAİR İNCELEME

ZEYNEP İLBİLGE BULUT

18

ESTETİK CERRAHİ
MÜDAHALELERİN ESER
SÖZLEŞMESİ OLARAK
DEĞERLENDİRİLMESİ VE
HUKUKİ SONUÇLARI

ZEYNEP KURALAY

21

TÜRK HUKUKUNDA
EVLENME İLE KADININ
SOYADI

ŞEVVAL TEFİROĞLU

25

IAN MCEWAN: ÇOCUK
YASASI

İCLAL DEMİR

27

SAVAŞIN
FELAKETLERİ:GOYA'NIN
GRAVÜRLERİNDE İNSANLIK
SUÇLARININ YANSIMALARI

GAMZE ÖZEN

30

BAŞLIKSIZ ŞİİR

BERK ÇAĞATAY MERAL

31

SATIRLARDA YAŞAM

MEHMET SALİH GÜNEŞ

35

10. YILIMIZA ÖZEL

AİLEMİZDEN

Dekanımızdan

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini TÜZE dergisini çıkarmış olmalarından dolayı kutluyorum. Henüz 2009 yılında kurulan Fakültemizin öğrencilerinin her alanda kendilerini geliştirdiklerini görmekten büyük heyecan ve gurur duyuyorum.

Hukuk eğitimi veya hukukçunun eğitimi günümüzün en güncel ve önemli konuları arasında yer alıyor. Gelişen ve farklılaşan sosyal ve ekonomik yaşam, hukuk eğitimi alanında da dönüşümü gerektirmektedir. Bu anlamda hukuk eğitiminin de kitle eğitimi yerine, öğrenci ile öğretim üyesinin karşılıklı etkileşimi ile öğrencinin kendisini ifade edebilmesine olanak verecek ve yaratıcılığını destekleyecek şekilde yapılandırılması bu dönüşümü sağlamada önemli bir adımdır. Elbette bu adım, Hukuk Fakültesi kontenjanlarının olabildiğince sınırlandırılması ile atılabilir. Teorik bilgi hukuk eğitiminin olmazsa olmaz bir unsurudur. Öğrencinin derste anlatılanların yanında bu konuları gerektiğinde birden fazla kaynaktan okuyarak öğrenmesi büyük önem taşır. Bu teorik bilginin öncelikle içselleştirilmesi ardından da bu bilginin somut olaya uygulanmasını sağlayacak yöntemlerin de öğrenilmesi gerekir. İşte o zaman öğrenci hukuki sorunları analiz edebilme ve hukuk bilgisine dayanarak çözebilme yetisini elde etmiş olur.

Bu anlamda TOBB ETÜ’de öğrenciler, henüz eğitimlerini tamamlamadan gerek mahkemelerde özellikle hukuk uygulamasına yön veren Yargıtay, Danıştay, Bölge Adliye Mahkemeleri gibi yüksek mahkemelerde gerekse TOBB, Türkiye Noterler Birliği ve Baş Kamu Denetçiliği gibi kurumlarda ve avukatlar yanında uygulamanın içerisinde bulunma olanağına sahip olmaktadır. Lisans seviyesinde eğitimleri sırasında doğrudan uygulamaya katılan öğrencilerin kendilerini ifade etme becerileri artmakta ve öğrenciler “öğretirken öğren” yöntemiyle şekillendirilmiş hukuk klinikleri projelerinde de yer alabilmektedirler.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerimizden oluşan Hukuk Topluluğu, aldıkları nitelikli hukuk eğitiminin yanında sosyal, kültürel ve akademik alanlarda ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenleyerek; bir yandan kişisel ve akademik olarak gelişmekte diğer yandan ise kendilerini ifade edebilme olanağı bulmaktadır. Bu etkinlikler arasında yer alan Tüze Hukuk dergisini çıkarmak başlı başına övgüyü hak etmektedir. Bu dergi aracılığıyla bilgilerini ve deneyimlerini paylaşan ve kendilerini daha da geliştirme yolunda ilerleyen TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini candan kutluyor, başarılar diliyorum.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Çiğdem Kırca

Topluluk Başkanından

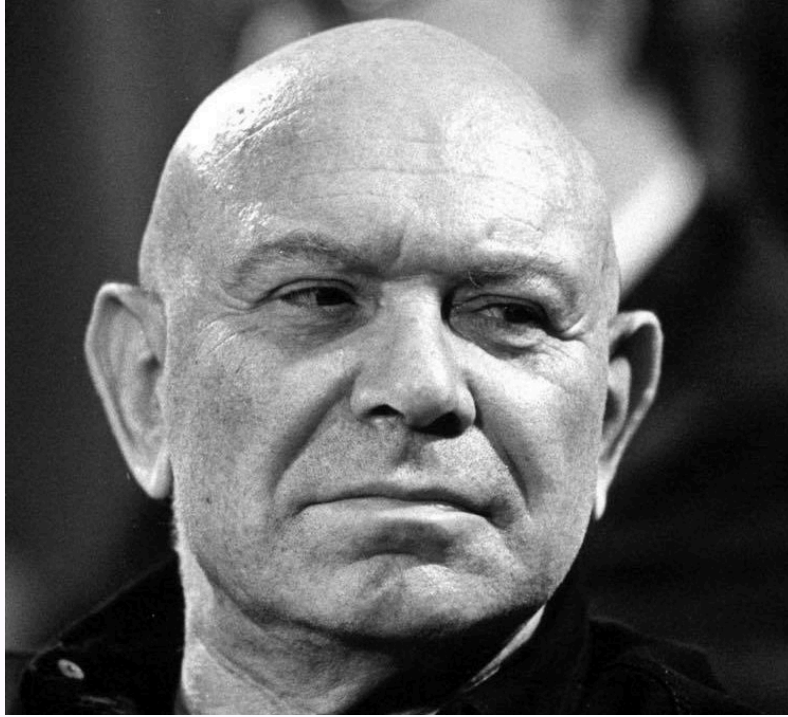
Tüze Hukuk Dergimiz'in TOBB ETÜ Hukuk Topluluğumuz'un 10. Yılına Özel Sayısında yer almak üzere sözlerime başlarken siz değerli okurlarımıza Topluluğumuzu tanıtmak isterim: Topluluğumuz 10 yılı aşkın süredir TOBB ETÜ bünyesinde istikrarlı şekilde faaliyet gösteren ve başta düzenli olarak yayınladığı Tüze Hukuk Dergisi Sayıları ve her yıl gerçekleştirdiği, Türkiye'nin en büyük hukuk buluşması olan Hukukta Kariyer Günleri Etkinliği başta olmak üzere ürettiği birçok değerli proje ve etkinlik sayesinde Türkiye'nin hukuk alanındaki öğrenci toplulukları arasında öncü konumuna ulaşmış, başarılı bir öğrenci topluluğudur. TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak yegâne amacımız; geleceğin hukukçuları olan başta TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencileri olmak üzere tüm hukuk fakültesi öğrencilerinin akademik, sosyal, kültürel, entelektüel gelişimine ve kariyer inşasına katkıda bulunmaktır. TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu nesilden nesle aktarılan bilgi ve tecrübe birikimi ile yıllardır süregelen amacına yönelik istikrarlı çalışmaları sayesinde hukuk camiasında önemli yer edinmiş kurumsal bir yapı haline gelmiştir.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak Topluluğumuz'un Kuruluşunun 10'uncu Yıl Dönümünü geride bıraktığımız bu günlerde; bu eşsiz başarıyı hiç şüphesiz Topluluğumuzun gelişiminin mimarı değerli öğrencilerimize, mezunlarımıza ve hiçbir zaman bizlerden desteğini esirgemeyen fakültemizin saygıdeğer hocalarına borçlu olduğumuzu vurgulamak isterim. Şu anda elinizde tuttuğunuz Tüze Hukuk Dergimiz'in "Topluluğumuz'un 10'uncu Yılına Özel Sayısı" vesilesiyle Topluluğumuzun gelişimine katkıda bulunan bütün öğrencilerimize, sevgili mezunlarımıza ve saygıdeğer hocalarımıza teşekkürü borç bilir, saygılarımı sunarım.

Dergimizin bu özel sayısında emeği geçen bütün güzide yazarlarımıza, Dergimizin 10. Yılına Özel Bölümünde yayınlanmak üzere bizlerle yazılarını paylaşan Topluluk ve Dergi Emektarı öğrencilerimiz ve mezunlarımıza, son olarak Dergi yayın ekibimize ve emeği geçen herkese; Topluluğumuzun Yönetim Kurulunu ve çok değerli üyelerimizi temsilen teşekkürü borç bilir, saygı ve sevgilerimi sunarım. Kıymetli emeklerle ortaya çıkan ve Topluluğumuz'un 10 Yıllık tarihçesini sayfalarında saklayan bu özel eseri okuyan, konuşan ve tartışan, bu suretle Tüze Hukuk Dergisi'nin hazinesine değer katan bütün okurlarımıza teşekkür ediyor, keyifli ve verimli okumalar diliyorum.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı
Ata Karadeniz

KARİYER RÖPORTAJLARI

“Söyleşi, bilginin akademiden hayata dönmesidir.”

Teodor Shanin

Prof. Dr. Olgun Değirmenci, Yapay Zekâ'nın Ceza Sorumluluğu Konu Röportajı

Röportajı Yapan: Mert Emin GÜNER

1) Yapay zeka ve ceza hukuku sorumluluğu makalenizde yapay zekânın cezai sorumluluğu konusu, hem hukuk teorisi hem de felsefesi açısından oldukça sarsıcı soruları beraberinde getiriyor. Sizi bu konuyu çalışmaya iten temel motivasyon neydi? İlk kez bu alana yöneldiğinizde aklınızı en çok kurcalayan soru neydi?

Yapay zekâya sadece teknolojik gelişmelerin hukuki etkileri perspektifinden bakılması hatalı olacaktır. Yapay zekâ tartışmalarında hareket noktası toplumun, yapay zekâ çerçevesinde şekillenmesi ve değişimidir.

İnsanlığın üç temel devriminden bahsedilir. Bunlar; tarım devrimi, sanayi devrimi ve bilişim devrimidir. Her bir devrim, toplumu da şekillendirmiştir. Nitekim tarım devriminin sonucunda tarım toplumu ve sanayi devriminin sonucunda da sanayi toplumundan bahseder olduk. Bilişim devrimi sonucunda oluşan toplum yapısı ise farklı şekillerde isimlendirilmektedir. Brzezinski "teknokratik çağ", Daniel Bell "sanayi-sonrası toplum", Peter F. Drucker "bilgi toplumu", Yoneji Masuda "enformasyon toplumu", Manuel Castells "network veya ağ toplumu" ve Marshall McLuhan "küresel köy" kavramlarını kullanmıştır. Son yıllardaysa, bilişim teknolojilerinde yaşanan devrimsel gelişmeler sonrasında; "ağ toplumu", "yeni ekonomi" ve "yeni medya düzeni" kavramları da rağbet görmektedir. Ben bilgi toplumu ifadesini kullanmaktayım. Bilgi toplumunun altı özelliğinden birisi olan gayri maddilik ise daha önceki toplumlarda mevcut olan fiziki mal ve hizmetlerden, dijital mal ve hizmetlere doğru bir evrilmeyi gerektirmektedir. Bugünlerde bazı istismarlarla tartışma yaratan "e-devlet" hizmeti de, bilgi toplumunun gayri maddilik özelliği ile de ilgilidir. Bilgi toplumunda gayri maddilik yani sunulan tüm hizmetlerin veri olarak sunulması, verilerin merkezileştirilmesi gibi özellikler aynı zamanda suiistimale de açık olan özelliklerdir. Yapay zeka ile söz konusu istismarların daha ileriye götürülme olasılığı vardır.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte suçun işlenmesindeki kolaylıklar geometrik artarken, suçla mücadelede teknoloji aritmetik artış sağlamaktadır. Bu ise gün geçtikçe farkın artmasına ve suçla mücadelede zafiyetlere neden olmasına yol açmaktadır. Yapay zekanın toplumsal yapıyı ve özellikle suç kavramını nasıl şekillendireceği üzerindeki düşünce konuya eğilmeme neden oldu. Aslında sorun, insan (homo) ile kişilik (persona) kavramlarının birbirlerinden farklı kavramlar olduğu noktasından hareket edildiğinde, insan gibi irade özgürlüğüne sahip, dış dünyadan aldığı verilerle

karar oluşturan yeni kişiliklerin mevcut olup olmayacağı düşüncesi ile incelenmeye başlanmıştır. Temel olarak tüzel kişiliklerin, gerçek kişi yanında hukukta hak sahibi olmasına ilişkin geçmişte yapılan tartışmalara benzer tartışmaların günümüzde de yapıldığı görülmektedir.

Bu bağlamda yapay zekanın ceza sorumluluğu olabilir mi sorusuna futuristik bir cevap arama niyeti ile çalışma yapılmıştır.

2) Yapay zekânın gelecekte hak ve yetkiler üstlenebilecek bir kişilik formu olabileceğini savunuyorsunuz. Tıpkı tüzel kişilerde olduğu gibi... Peki, bu öngörünün gerçekleşmesi hâlinde, hukuki sistemimizin en temelden ne gibi bir dönüşüm geçirmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Öncelikle mevcut kutunun içinde düşünerek sorunu çözebilmemiz mümkün değildir. Başka bir anlatımla hukuk sistemimizde gerçek ve tüzel kişi dışında hak ve fiil ehliyetine sahip kişilikler yoktur. Gelecekte, tüzel kişiler örneğinde olduğu gibi hak ve fiil ehliyetine sahip olan kişilikler olabilir mi sorusunun mevcut hukuk sistemi içerisinde cevabının aranması olası değildir.

Bu durumda gelecek bakımından farklı kişilik modelleri geliştirilebilir mi? Makalemizde ele aldığımız konulardan birisi de bu idi. Başka bir anlatımla önermemiz farklı kişilik modelleri geliştirilebilir ve geliştirilmelidir.

Tüzel kişiler de benzer tartışmalar olmuştur. Homo yani insan ile kişilik Roma Hukukunda aynı şeyi ifade etmemekteydi. Bazı insanların kişiliği olmadığı gibi bazıları da birden fazla kişilik sahibi olabilmekteydi. Ancak sonrasındaki gelişmeler homo ile persona'nın aynı anlamda kullanılması ile sonuçlandı. Bu durum tüzel kişiliklerin kabul edilmesine kadar değişmedi. Tüzel kişiliklerin kabulü ile de homo ile persona arasındaki eşitlik, bu kez ters taraftan bozuldu. Başka bir anlatımla insan olmayanlar bakımından da, kişiliğin varlığı kabul edildi.

Tüzel kişiler bakımından yapılan tartışmalarda bir sınır vardı. Nitekim tüzel kişi adına da gerçek kişi hareket etmekteydi. Başka bir anlatımla tüzel kişinin kişiliği sorunu, insan ile bağlantılı bir sorundu.

Bugün bu tartışmalar yapay zekâyâ kişilik verilip verilmemesi noktasındadır. Yapay zekânın kişiliği sorunu, tüzel kişilerde olduğu gibi insanla bağlantılı bir sorun da değildir. Nitekim insandan daha fazla veriyi, daha hızlı işleyen ve karar veren bir mekanizmanın, veri işlemesi ve karara varması için insana ihtiyacı bulunmamaktadır.

Gelecekte tartışmaların daha fazla yoğunlaşacağı ve belki de nitelik değiştireceğini söyleyebilir. Sorunu çözebilmek için kutunun dışına çıkmamız gerektiğini bu yüzden ifade ediyorum.

3) Yapay zekânın doğrudan fail olarak sorumlu tutulduğu bir ceza yargılaması düşüncesi birçok kişi için hâlâ bilim kurgu gibi geliyor olabilir. Sizin görüşünüze göre, hukuk bu noktaya gelmeli mi? Gelirse, bu durumda cezanın amacı ne olacaktır?

Bu soru özgür irade bir gerçeklik midir yoksa kurgu mudur sorusu ile bağlantılıdır. İnsanın özgür iradeye sahip olduğu söylendiği kadar, insanın kararlarının belirlenimci olduğu, başka bir anlatımla karardaki değişkenleri ve girdileri kontrol edebildiğinizde kararı da kontrol edebileceğiniz söylenmektedir.

Bazı öncül bilgilerden hareket ederek bir insanın suç işleyebileceğini tahmin edebilir misiniz? Bu soru kriminoloji çevrelerinde tartışılmakta ve bu suretle suçun önlenmesine ilişkin teoriler geliştirilmektedir.

Yapay zekânın toplumsal normu ihlal etmesi olası mıdır sorusuna evet şeklinde yanıt verebiliriz. Dolayısıyla bugün ceza hukukumuzun çerçevesi dışına çıktığımızda yapay zekânın doğrudan fail olduğu durumlarda karşımıza çıkacaktır. Ancak bugünkü çerçeve içinde düşündüğümüzde insan dışındaki hukuki kişiliklerin fail olabilmesi mümkün değildir.

Yapay zekânın fail olarak kabulü halinde ceza hukukunun üstünde yükseldiği düşünsel temellerin de tekrar gözden geçirilmesi gereklidir. Şu andaki kabulümüz özgür iradeye sahip olan insanın, suç teşkil eden bir eylemi icra etmesi durumunda, uygulanacak yaptırım ve yaptırımın infazı ile ıslah olacağı ve toplumsal mutabakat niteliğinde olan ceza normuna uygun hareket edeceğidir. Ancak yapay zekâ temelinde bu düşüncenin tekrar incelenmesi ve güncellenmesi gereklidir. Nitekim yapay zekanın ıslahı mümkün müdür sorusunu bu durumda sormalıyız.

Belirtmiş olduğum gibi cezanın günümüzde modern amacı ıslah veya yeniden sosyalleştirmedir. Ancak yapay zekaya uygulanacak yaptırımın kanaatimizce amacı sadece toplumun korunması olabilecektir. Bu durumda da yapay zeka yaptırımlarında ceza ile güvenlik tedbirleri arasındaki farkın kaybolması ile karşılaşılacaktır.

4)Yapay zekâya ceza sorumluluğu yüklenebilmesi için “kusur” unsurunun nasıl yorumlanması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Yapay zekada kusuru yeniden yorumlamalıyız. Bizim iştirak ettiğimiz görüşe göre kusur aslında toplumsal kınanabilirliktir. Başka bir anlatımla toplumsal olarak suç teşkil eden eylemden dolayı faili kınayabiliyorsak, kusurlu olduğunu söyleyebiliriz.

Toplumsal kınanabilirliğin tespiti tabi ki normatif bir mesele olmalıdır. Aksi taktirde cezanın öncesinde toplumsal algıyı tespit edecek yollara başvurarak, örneğin anket çalışması ile kınanabilirliği tespit etmemiz gerekir. Böyle bir yola başvurmanın da olanaksızlığı ortadadır.

Kusurun tespiti anlama ve irade yeteneğinin tamlığının yanı sıra kusuru kaldıran bir nedenin yokluğunun incelenmesi ile tespit edilecektir.

Yapay zeka bakımından ise yaptırımın amacının toplumun korunması olarak belirlememiz gerektiği ifade edildiğinden, kusur aranmaksızın yaptırımın uygulanması gerekmektedir.

Tabi burada şu hususu gözden kaçırmamız gereklidir. Yapay zeka veya yapay zekaya sahip robotlar özelinde, algoritmanın uzun sürelerde değişik veri girdileri ile eğitilmesinden sonra öğrenene ve öğreten yapay zekanın aynı zamanda insanlığın ortak mirası olduğu unutulmamalı ve yaptırımın uygulanmasında dikkate alınmalıdır.

5)Bugünden 20 yıl sonrasına baktığınızda, sizce yapay zekânın cezai sorumluluğuna dair tartışmalar hâlâ teorik düzeyde mi olacak, yoksa uygulamaya yansıyan ilk vakalarla karşılaşmış olacak mıyız?

20 yıl sonra artık teorik tartışmaları bir tarafa bırakarak eyleme geçmede geciktiğimizi fark edeceğiz. Şu anda ilk vakalar öğrenen yapay zeka ile ilgili ancak henüz süper veya üstün yapay zeka formları ile karşılaşmadık. Gelecekte karşılaşmamız durumunda toplumu koruyan düzenlemelerin hızla hayatla bütünleştirilmesi gerektiğini anlayacağız.

6)Hukukun teknolojiyi mi, yoksa teknolojinin hukuku mu daha çok şekillendireceğini düşünüyorsunuz?

Daha önceki bir makalemde belirtmiş olduğum gibi bu şekillendirme ilişkisi önce hukukun teknolojiyi şekillendirmesi ile başlamıştır.

Teknolojinin hızlı gelişimi, ki bu bilgi birikimi ve ihtiyaçların karşılanması için sınırsız uygulama pratiğinin sonucudur, hukukun teknolojinin etik sınırlarını düzenleyebilme olanağını ortadan kaldırdı. Şu anda sorunun ortaya çıktığı alanlarda teknolojinin hukuk normları ile sınırlandırılmasına gayret edilmektedir. Başka bir anlatımla proaktif hareket edilmekte, sorun ortaya çıktıktan sonra düzenlemeler ardından gelmektedir.

7) Yapay zekânın ceza sorumluluğu kabul edilirse, hangi yaptırımlar (örneğin “dijital müsadere” ya da “sistem kapatma”) daha uygun olur?

Yapay zekaya uygulanacak yaptırımlar toplumun korunmasının amaç edinecektir. Bu kapsamda yaptırımların ceza niteliğinden daha çok güvenlik tedbiri niteliği ağır basacaktır.

Bu kapsamda yapay zeka öğrenmesi sonucunda oluşan hukuka aykırı hareket tekrarlanmaması için öğrenilen verinin silinmesi veya sizin ifade ettiğiniz tarzda dijital müsadere düşünülebilir.

Benzer şekilde hapis cezası yerine sistemin bir süre işlev dışı bırakılması da bu kapsamda bir yaptırım olarak düzenlenebilir.

Aynı şekilde istenmeyen sonucu çıkaran öğrenme yerine istenen sonucu çıkaracak öğrenmeler tanımlanabilir.

Ankara Barosu Başkanı Av. Mustafa KÖROĞLU, Kariyer Röportajı

Röportajı Yapan: Ata KARADENİZ

1) Genç avukatların karşılaştığı en büyük zorluklar sizce nelerdir?

Genç avukatlar bugün hem ekonomik hem de mesleki anlamda büyük zorluklarla yüzleşiyor. Adil bir ücret ve insanca çalışma koşulları taleplerinin karşılanmadığı, emeğin değersizleştirildiği bir dönemde mesleğe başlıyorlar. Ayrıca meslek örgütlerinin yıpratıldığı, yargı bağımsızlığının tehdit altında olduğu bir ülkede avukatlık yapmaya çalışıyorlar. Bu da yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda manevi bir yorgunluk yaratıyor. Genç meslektaşlarımızın en büyük ihtiyacı, yalnız olmadıklarını bilmek ve Barolarının onların yanında olduğunu hissetmek. Onların dayanışmaya ve umuda ihtiyaçları var; aynı zamanda mesleği gerçek anlamda öğrenebilecekleri usta-çırak ilişkisine dayalı bir mesleki ortamın yeniden güçlendirilmesine.

2) Ankara Barosu Başkanı olarak göreve geldiğinizde öncelikli hedefiniz neydi?

Benim için en büyük öncelik, savunmayı güçlendirmektir. Ankara Barosu'nun tarihi misyonuna uygun olarak bağımsızlığı, özgürlüğü ve dayanışmayı büyütme istedinim. Bir yandan meslektaşlarımızın günlük sorunlarına çözüm üretirken diğer yandan da hukuksuzluklara karşı dimdik duran, adaletin sesi olan bir Baro yaratmayı hedefledim. Bunun yanında, Baro'nun kurumsal yapısını oturtmak ve onu sağlam adımlarla bir mücadele ve dayanışma merkezi haline dönüştürmek en temel hedeflerimden biriydi.

3) Bugüne kadar Baro çatısında gerçekleştirdiğiniz ve en çok gurur duyduğunuz proje veya girişim nedir?

Ulus'ta hayata geçirdiğimiz ve yıllardır herkesin seçim dönemlerinde bahsettiği ama bir türlü gerçekleşmeyen "Avukat Yerleşkesi" projesini hayata geçirmek benim için en gurur verici adımlardan biri oldu. Bu sayede yüzlerce genç meslektaşım kendi bürolarını açabildi; aynı zamanda kampüs içinde onlara kütüphane, kantin, eğitim salonları, toplantı salonları gibi imkanlar sunduk. Bunun ötesinde Ankara Barosu'nun 101 yıllık tarihinde birikmiş bütün değerlerini koruyarak geleceğe taşıyacak adımlar atmak da en büyük gururum.

Hukuk teknolojileri merkezimiz HUBİTEM'in kurulması, uluslararası hukuk kurultayları, Ankara sokaklarında gerçekleştirdiğimiz hukuksuzluklara karşı sesimizi yükselttiğimiz yürüyüşlerimiz(Ankara Adliyesi'nden Yargıtay Binasına kadar olan 17 km'lik ve Ulus'dan ABEM binasına yapılan Cumhuriyet ve Hukuk yürüyüşü) ve sokakta, karkolda, adliyede yurttaşın yanında olduğumuz anlar... Bunların hepsi tek bir bütünün parçaları. En çok gurur duyduğum şey ise, Baro'nun "susmayan, vazgeçmeyen, umut üreten" bir kurum olarak görülmesi.

4) Ülkemizde Hukuk eğitiminin kalitesinin artması ve daha nitelikli hukukçular yetişmesi adına önerileriniz nelerdir?

Bugün en büyük sorunlardan biri, plansız şekilde açılan hukuk fakülteleridir. Nitelikli akademisyen ve müfredat desteği olmadan yalnızca sayı artırılarak hukukçu yetiştirilemez. Öncelikle fakülte sayısının azaltılması ve kontenjanların düşürülmesi gerekir. Bunun yanında pratik eğitime, klinik çalışmalara, adliye ve avukatlık stajlarının daha etkin hale getirilmesine önem verilmelidir. Gençler yalnızca kanunu öğrenen değil, hukuku ve adalet duygusunu içselleştiren bireyler olarak yetişmelidir.

Bu konuda biz de önemli çalışmalar yürüttük. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS)'nin hayata geçirilmesi uzun vadede olumlu etkiler bırakacaktır. Ayrıca bu yıl hukuk fakültelerinin kontenjanlarının azaltılması önemli bir adımdır. Şimdi kademeli olarak hukuk fakültesine yerleşme başarı sırasının önce 100 bine, sonra 75 bine ve en son 50 bine çekilmesi de hukuk eğitiminin niteliğini artıracak gelişmeler arasındadır.

5) Önümüzdeki yıllarda göreceğimiz Yapay Zeka gelişiminin hukuk pratiğine etkileri sizce neler olacak? Yargı ve özellikle Avukatlık mesleği bu değişime hazır mı?

Yapay Zeka şimdiden hukuk pratiğinde etkisini göstermeye başladı. Dosya tasnifinden sözleşme incelemelerine, yargı kararlarının analizine kadar birçok alanda kullanılıyor. Ancak unutulmamalıdır ki, yapay zekâ yalnızca bir araçtır. Karar verici olan insan akı ve vicdanıdır. Avukatlığın özü, insanın insana duyduğu sorumluluk ve adalet arayışıdır. Bu nedenle teknolojiye ayak uydurmak gerekir ama mesleği bir "insan emeği ve vicdan mesleği" olarak korumak da en az o kadar önemlidir.

Türkiye özelinde ise ne yargı ne de avukatlık mesleği bu dönüşüme tam anlamıyla hazır. Ancak biz Ankara Barosu olarak HUBİTEM merkezimiz ve iki yıldır başarıyla sürdürdüğümüz HUBİTSEM (Hukuk Bilişim ve Teknoloji Sempozyumu) sayesinde bu konuyu gündeme taşıyarak hem bilinçlendirme hem de hazırlık yapıyoruz. Yakın zamanda yapay zekâ tabanlı uygulamaları meslektaşlarımıza sunmak için de hazırlıklara başladık.

6) Ankara Barosu Başkanlığına aday olurken sizi en çok motive eden şey neydi?

Beni en çok motive eden şey, avukatlık mesleğine ve bu mesleği var eden dayanışmaya olan inancımdı. Cumhuriyetle yaşıt Ankara Barosu'na başkan olmak, yalnızca bir görev değil; bir mirası taşımak ve gelecek kuşaklara aktarmak anlamına geliyor. Bu sorumluluk duygusu benim için en büyük motivasyon kaynağı oldu. Ayrıca mesleğime duyduğum ve "heves daim" diyerek bir tutkuya dönüştürdüğüm inancım, bu yolculukta en büyük güç kaynağım oldu.

7) Baro Yönetiminde görev yapmanın zorlukları ve güzel yanları nelerdir?

Zorluk tarafı şu: her gün yüzlerce meslektaşımızın sorunuyla, yurttaşın adalet çılgılığıyla karşı karşıyasınız. Ekonomik sıkıntılar, siyasal baskılar, yargının içine düştüğü kriz... Bunlar sizi her gün sınar. Güzel yanı ise şudur: bütün bu yükün içinde dayanışmayı, umudu, beraber üretmeyi görmek. Meslektaşlarımızın yüzünde bir güven ve inanç ışığı görebildiğimiz an, bütün yorgunluklar yok olur.

8) Avukatlık Mesleğini icra etmeyi düşünen hukuk fakültesi öğrencilerine fakülte yılları ve mesleğin ilk yılları için tavsiyeleriniz nelerdir?

Her şeyden önce okumaktan ve sorgulamaktan vazgeçmesinler. Hukuk yalnızca kitaplarda yazılı maddeler değildir; hayatın, insanın ve vicdanın bilgisidir. Fakülte yıllarında kendilerini kültürel, sanatsal, entelektüel açıdan beslemeleri çok kıymetli. Mesleğin ilk yıllarında ise en önemli şey sabırdır. Hemen sonuç almak değil, mücadeleye inanmak gerekir. Çünkü avukatlık bir ömürlük yolculuktur; hevesi, umudu ve dayanışmayı bırakmayanlar bu yolculukta kalıcı olur.

HUKUKİ YAZILAR

“Hukukun ruhu, özgürlük korkusundan değil; özgürlük sevgisinden doğar.”

Learned Hand

Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi ve Günümüzde Çocuk Hakları

Yazan: Osman TÜRKAN

Roma'dan Günümüze Çocukluğa Bakış

Çocuk ve çocukluk dönemi kavramları geçmişten günümüze sürekli biçimde değişerek gelmiştir. Aynı dönemde farklı toplumlarda veya aynı toplumda farklı dönemlerde çocukluk kavramı ve çocukluğa bakış açıları farklılık göstermiştir. Roma Döneminde pater familias'ın egemenliği altında bulunan çocuk aile babasının malı olarak değerlendirilirken baba çocuğunu satabilir, dövebilir hatta öldürebilirdi. Ayrıca özgür ve köle ayrımının olduğu Roma toplumunda kölelik statüsü köle anneden doğan çocuk için de geçerliydi. Annenin doğum anındaki statüsü çocuğun da statüsünü belirlerdi. Çocuğun bir birey olarak değerlendirilmediği bu dönemde köle çocuklar açısından daha ağır şartlar vardı ve her an ebeveynlerinden alınabilir ve satılabilirlerdi. Orta Çağ'da çocukluk kavramı pek bilinmemekle beraber çocuklar düşünüş yetisinden yoksun bireyler olarak görülürdü. Sanayi Devrimi ile birlikte yeniden yapılanan ailelerde çocuklar artık doğrudan bir üretim aracı, ekonomik iş gücü olarak iş hayatının birer parçası oldular. Dahası aileler artık kötü ekonomik şartlardan kurtulma amacıyla çocuk doğuruyor; çocukları atölyelerde, madenlerde, fabrikalarda çalıştırıyorlardı. Çocuklar saatlerce ağır iş gücü altında eziliyor, fabrikalarda ölen çocuk vakaları yaşanıyordu. Bununla beraber çocukluk kavramına ilişkin bakış açısı da değişmeye, çocuğun zayıf bir varlık olarak korunması gerektiği düşüncesi yaygınlaşmaya başladı. Dünya savaşlarının çocuklara hasarlarının çok büyük olması, teknolojinin çok hızlı gelişip eğitilmiş insanlara ihtiyaç duyulması sebepleriyle bu düşünüş artık uluslararası hukukta ve iç hukuklarda çocukların korunması gerektiği, çocukların birey olarak kabul edilip hak sahibi olması gerektiği fikrini ortaya çıkarmıştır. Nitekim 1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi ve 1959 BM Çocuk Hakları Bildirgesi de bu argümanı destekler niteliktedir. Ancak bu belgeler bildiri olduğu için bağlayıcı nitelikte değillerdi. 1989 BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocuk haklarına ilişkin ilk bağlayıcı uluslararası sözleşmedir. Günümüzde çoğu ülkenin iç hukukunda da çocuklar için haklar tanınmış ve çocuklar hak süjesi olarak kabul edilmiştir. Çocuğun yüksek yararı ilkesi hukuk sistemlerinde çocuğun korunmasında temel ilke olarak kabul edilmiş; çocukların suistimal edilmemesi için iç hukukta bağlayıcı hükümler konulmuştur.

Çocuk İşçilik

a. Genel Olarak

Çocukların çalıştırılması mevzusu neredeyse bin yıllardır, insanlığın başlangıç tarihinden beridir görülen bir durumdur. Çocuklar geleneksel toplum yapılarında tarımla uğraşarak hane halkına destek olurlardı. İlkel zamanlarda çocuklar avcılık yapar, balıkçılıkla uğraşır. 18. yüzyılda İngiltere'deki Sanayi Devrimi sonrası üretim biçimi değişmiş ve işçi sınıfı ortaya çıkmıştır. Kırsalda yaşayan aileler kente göç etmiş, kentte kurulan fabrikalarda çalışmaya başlamışlardır. Ailenin ücretsiz çalışma elemanı olarak görülen çocuklar artık aileye ekonomik anlamda katkı sağlayan bireyler haline dönüşmüştür. Piyasada rekabetin artması, çocukların işgücü maliyetlerinin düşük olması, ailelerin düşük sosyo-ekonomik durumları sebebiyle çocuklarını fabrikalara işçi olarak göndermeye teşne olması, çocukların çok düşük ücretlere uzun süreler ağır şartlar altında çalıştırılmasına yol açmıştır. İşverenler çocukları çalıştırarak üretim maliyetlerini azaltmış, insanların iş bulamama endişelerinden faydalanılıp insanları uzun süreler çok düşük ücretlere çalıştırmışlardır. Az gelişmiş ülkelerde bu durum daha da endişe verici boyutlara ulaşmış; Hindistan, Bangladeş, Bolivya, Nijer gibi ülkelerde çocuk işçiler üretim süreçlerinde Avrupa ve Amerika ile rekabette ucuz iş gücü olarak çok fazla sayıda kullanılmaya başlanmıştır. Fazla sayıda çocuğun işçi olarak çalışma hayatında yer alması eğitilmiş bireylerin azalmasına yol açmış, gelişen teknoloji için gerekli olan nitelikli eleman, ihtiyaç halini almıştır. Bu sebeple ilk olarak İsviçre, İngiltere gibi ülkelerde çocukların çalışmasına yönelik önlemler alınmıştır.

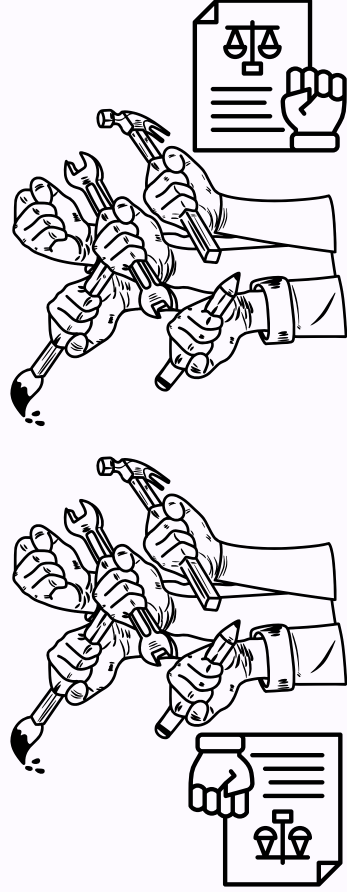
b. Çocuk İşçi Verileri

Bu verileri Türkiye ve dünya özelinde ayrı ayrı incelemek gerekir. Türkiye’de TÜİK verilerine göre 15-17 yaş arası çocukların iş gücüne katılımı 2016’da %16.2 iken 2024’te bu oran %24.9’ a yükselmiştir. Bunların 970 bini kayıtlı olarak çalışırken 504 bini ise mesleki eğitim merkezlerinde (MESEM) çalışmaktadırlar. Yani her 4 çocuktan 1’i çalışırken çocuk sayısı da 1 milyon 400 bini aşmış durumdadır.

Dünyada ise ILO ve UNICEF’in 2024 yılı tahminlerine göre yaklaşık 138 milyon çocuk işçi varken bunların yaklaşık 54 milyonu sağlıklarını, güvenliklerini veya gelişimlerini tehlikeye atabilecek tehlikeli işlerde çalışıyor. Burada bölgelerdeki dağılıma bakacak olursak Sahra Altı Afrika Bölgesi en çok çocuk işçi vakası tespit edilen bölge olmuştur.

c. Türkiye’de Çocuk İşçiliğine Karşı Alınan Hukuki Önlemler

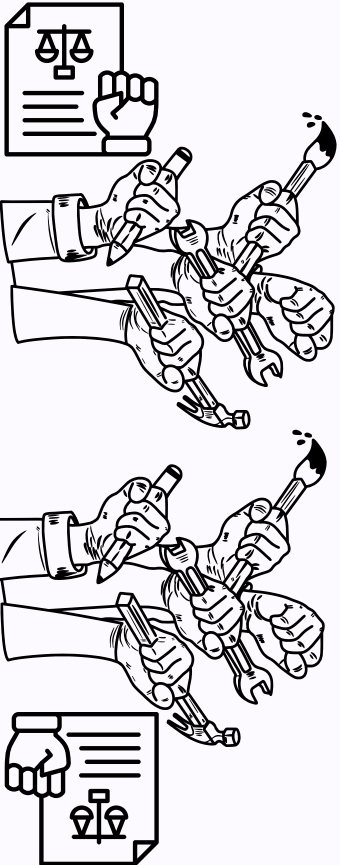
Türkiye’de mevzuatta çocukları koruyan birçok hüküm vardır. Anayasa 50.maddesi gereğince “Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.” hükmü getirilerek güvence sağlanmıştır. Bunun yanında 4857 sayılı İş Kanunu’nun 71. Maddesi “On beş yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. Ancak, on dört yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocuklar; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler.” şeklinde devam eden bir hükme yer vermiştir. Ayrıca 72-73 maddeleri de çalıştırma yasaklarına dair düzenlemeler içermektedir. Bunun yanında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nda da ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. İş Kanunu’na aykırı şekilde çocuk veya genç işçi çalıştıranlara idari para cezasının verilmesi de hüküm altına alınmıştır. Mevzuat geniş biçimde konuyu ele alsa da kayıt dışı çocuk çalıştırma hala devam etmektedir.

d. Uluslararası Belgelerle Çocuk İşçiliğine Karşı Alınan Önlemler

Birleşmiş Milletler 1989 Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi uluslararası alanda 190’nın üzerinde ülke tarafından kabul edilen bir sözleşmedir. 32. Maddesi gereğince “Taraflar Devletler, çocuğun, ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitime zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkını kabul ederler. Taraflar Devletler, bu maddenin uygulamaya konulmasını sağlamak için yasal, idari, toplumsal ve eğitsel her önlemleri alırlar. Bu amaçlar ve öteki uluslararası belgelerin ilgili hükümleri göz önünde tutularak, Taraflar Devletler özellikle şu önlemleri alırlar: İşe kabul için bir ya da birden çok asgari yaş sınırı tespit ederler; Çalışmanın saat olarak süresi ve koşullarına ilişkin uygun düzenlemeleri yaparlar. Bu maddenin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak için ceza veya başka uygun yaptırımlar öngörürler.”

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise 138 No’lu Sözleşme ile çocuklar için asgari çalışma yaşını belirler. Kural olarak asgari 15 yaş olmakla beraber bu gelişmemiş ülkeler için 14’e de düşmektedir. 182 No’lu Sözleşme de çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin yasaklanmasına ilişkin hükümlere yer verir. Kölelik, fuhuş, silahlı çatışmalara zorla katılım, uyuşturucu üretimi vb. işler en kötü biçimler olarak tanımlanır. Devletlerin bu alanlarda acil, etkili ve doğrudan eylem planları geliştirmesi zorunludur. Üye devletler konuyla alakalı ILO’ya rapor sunmakla mükelleftir.

a. Genel Olarak

“Suçlu çocuk” veya “fail” gibi kavramlar çocuğu direkt damlaması nedeniyle suçla sürüklenen çocuk kavramıyla çocuğun suçla itildiği, yeterince korunamadığı ifade edilmek istenirken iradesi tam gelişmemiş, olgunlaşmamış çocuğun toplumda etiketlenmesini engellemek amaçlanmıştır. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’ye uygun olarak da cezalandırmanın en son seçenek olması gerektiği vurgulanır, cezalandırmaktan ziyade çocuğu suçla iten faktörlerin araştırılması ve bunların giderilmesi sağlanır.

b. Türk Ceza Hukukunda Suçla Sürüklenen Çocuğun Ceza Sorumluluğu

Türk ceza hukukunda yalnızca gerçekleştirilen eylem değil aynı zamanda eylemin gerçekleştiği sırada suç isnat edilen çocuğun yaşı da “irade ve fiillerini algılayabilme” noktalarında önem arz etmektedir. TCK madde 31 uyarınca “Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur.” Yani çocuğun işlediği fiilin hukuki sonuçlarını anlayabilmesi halinde ceza sorumluluğu doğmaktadır. Hükmün ikinci fıkrasının ilk cümlesinde bahsedilen algılama ve davranışlarını yönlendirebilme yeteneğinin olup olmadığı mahkeme tarafından her vakanın özelinde ayrı ayrı değerlendirilir.

c. Örnek Dava Çerçevesinde Yargılanma Sürecine Bakış

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 2.maddesinin 2.fıkrası gereğince “Taraflar Devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayırma veya cezaya tâbi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemleri alırlar.” hüküm altına alınmıştır. Çocuğun önceki fiillerinden dolayı ayrımcılığa uğramaması gerektiği vurgulanmıştır. BM ÇHS madde 3 hükmünde ise yargılama sürecinde çocuğun yüksek yararının ön planda tutulmasının zorunlu olduğu söylenmiştir. Aynı sözleşmenin farklı hükümlerinde adil yargılanma hakkı, suç isnadını öğrenme ve kendini savunma hakkı gibi haklar yanında özel güvence sağlayan haklara da yer verilmiştir. Yargılamanın öncelikli amacı ceza vermekten ziyade çocuğa eğitsel ve sosyal tedbirlerin uygulanmasıdır. Örnek dava olarak AİHM’in “T v. Birleşik Krallık” ve “V v. Birleşik Krallık” (1999)” davalarını incelemekte yarar var. Dava 10 yaşında iki çocuğun 2 yaşındaki bir çocuğu kaçırap sokak sokak gezdirip işkence ettikten sonra çocuğu öldürmeleri sebebiyle açılmıştır. İngiltere’de bu olay kamuoyunda infiale yol açmış, çocuklar yetişkin mahkemesine yargılanıp müebbet hapis cezasına çarptırılmışlardır. Dava çocukların neyle yargılandığını tam olarak anlamaması ve kendilerini savunamamaları, medya baskısı ve yaşlarına uygun olmayan yargılama süreci sebepleriyle AİHM’e taşınmıştır. AİHM çocukların adil yargılanma , mahkemeye erişim ve etkin savunma haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM bu kararını verirken çocukların yüksek yararı ilkesini, dolaylı olarak çocuğun olayları kavrayabilme yetisinin olup olmadığına bakılması gerektiğini göz önünde bulundurmıştır.

Özel Hukuk Yargılamalarına Hakim Olan Aleniyet İlkesi İle Gerçek Kişilerin Giz Alanına Yapılan Müdahaleye Dair İnceleme

Yazan: Zeynep İlbilge BULUT

Konunun Sunulması ve Gerekli Tanımlar

Konunun Sunulması

İster hukukçu olun ister olmayın; hukuk bilimi, gerçek kişilerin anne rahmine düşmesi anından itibaren sizinle temas halindedir. Kanunlarda öngörülen koruma hükümleri ile hakkınızı arama hürriyeti verir, kendinizi güvende hissetmenizi sağlar. Anayasamızın 2. maddesinde de öngörüldüğü gibi Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. Hukuk devleti olmasının da bir sonucu olarak her şey hukuka uygun olarak yürütülmek zorundadır ve buna aykırı olan eylemler yaptırımlar ile karşılaşır. Bu zorunluluk ile beraber her bir kanun yazılırken bazı menfaatler diğerlerine tercih edilir ve yasa koyucu menfaatler arasında denge kurmaya çalışır. Bu denge kurulurken de belki de çoğunluğun tercih edeceği menfaatler yasa koyucu tarafından bir diğer menfaate tercih edilebilir ve bu çatışan menfaatler arasında gerçek kişilerin kendilerini güvenli hissetmesi sekteye uğrayabilir.

Bu yazının konusu da kanun koyucunun özel hukuk yargılamalarına hâkim ilke olarak düzenlediği aleniyet ilkesinin sağladığı menfaatler ile gerçek kişilerin giz alanlarının korunması ile sağlanan menfaatler arasında kurmaya çalışan dengede ortaya çıkabilen çatışmalara dair bir inceleme, eleştiri ve bazı önerilerdir.

Tanımlar

Konuyu açıklarken bazı tanımların yapılması gerekmektedir. Bu da hem konunun sınırlandırılması hem de yapılacak açıklamaların, eleştirilerin en iyi şekilde anlaşılması için bağlamı kurmak için zorunludur. İlk olarak "Aleniyet İlkesi"ni açıklayalım. Aleniyet ilkesi, Anayasamızın 36. maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde Adil Yargılanma Hakkının bir unsuru olarak düzenlenmiştir. Aleni (Açık) Yargılanma Hakkından maksat yargının saydam ve hukuka uygun işleyişinin herkesin denetimine açık olması, yargı yetkisinin kapalı kapılar ardında değil, herkesin gözü önünde kullanılmasını hedeflenmesidir.¹

Tabii ki de aleni yargılama sınırsız değildir. Aleni duruşmada fotoğraf çekmek, kayıt almak yasaktır. Ayrıca kamu yararı, genel ahlak dolayısıyla gizlilik kararı verilmiş duruşmaların bir kısmı ya da tamamı gizli yapılabilir.

Açıklık kural olarak duruşma yapılması ve kararın tefhimi ile ilgilidir. Bunun yanı sıra dava ile ilgili dosya ve tutanaklar bakımından açıklık söz konusu değildir. Fakat, bir dava dosyası taraflar veya fer'i müdahil için her zaman açıktır. (HMK m. 161/1).

İkinci olarak da giz alanının ne olduğunu açıklamakta fayda vardır. Giz alanı Kişiler Hukuku ile ilgilidir. Giz alanı AİHS'in 8. maddesinde "Özel ve Aile Hayatına Saygı" başlığı altında şu şekilde düzenlenmiştir: "Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir." Anayasamızın 20. maddesinde de AİHS m. 8'e paralel olacak şekilde "Özel Hayatın Gizliliği" başlığı altında düzenlenmiştir. Anayasamızda da AİHS'de de bu hakkın sınırları çizilmiştir ancak bu hakkın tanımı net bir biçimde yapılmamıştır.

Giz alanını şu şekilde tanımlamak mümkündür: "Kişinin kimse ile paylaşmak istemediği, sadece kendisi, eşi ve/veya çocukları, anne-babası gibi maksimum güven duyduğu kimselere açtığı ve bunun dışında kimsenin bilmesini istemediği gizli hayat alanı."² Bu alanın ne kadar önemli olduğunu, Anayasa'da ve AİHS'te düzenlenmesi, bu alana yapılan müdahalelerin, kamu hukukunda Anayasa ile güvence altına alınması, Türk Ceza Kanunu bakımından cezai sorumluluk doğurması (bkz. TCK m. 134) ve özel hukuk bakımından da Türk Medeni Kanunu'nun 23. maddesinde koruma altına alınması, 24. maddede ise bu hakkın ihlal edilmesi durumunda sorumluluk doğurmasından anlamak mümkündür.

B. Aleniyet İlkesi'nin Giz Alanına Yaptığı Müdahale

Özel Hukuk Yargılamalarının usulüne ilişkin düzenlemelerin bulunduğu kanun 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'dur. HMK m. 28'e göre hükmün bildirilmesi her durumda alenidir. Yani duruşmaların kısmen veya tamamen gizli olarak yürütülmesi mümkün olsa dahi, tefhimin aleni olarak yapılması her zaman zorunludur. Yani duruşmaların kısmen veya tamamen gizli olarak görülmesine karar verilse bile kararın açıklanması her zaman aleni olacaktır.

Burada kanun koyucu birbiriyle çatışan iki farklı normun arasında bir seçim yapmaktadır. Bunlar: kamu yararı ve kişilerin giz alanıdır. Sizlerin de bildiği üzere mahkemeler tarafından verilen her gerekçeli kararın en başında şu yazar: "Türk Milleti Adına". Yapılan her yargılama, pozitif hukuk kurallarının uygulanması ve hakkaniyetin sağlanmasına yarar. Bunlar da aslen kamu yararındır ve bu sebeple yapılan her yargılamanın sonucunda verilen gerekçeli kararın başında da tam olarak da bu sebeple "Türk Milleti Adına" yazar. Yani, kamu yararına verilen bir kararın, yararlanan kişilere aleni olarak açıklanması gereklidir. Öte yandan; yapılan yargılamalarda hakkaniyetin sağlanması için bilirkişiler, hâkimler, avukatlar, noterler, savcılar ve birçok diğer meslek mensubu gerekli araştırmalarını yaparken kişilerin giz alanına çok büyük bir müdahalede bulunurlar. Bu durumu bir örnek üzerinden açıklamak, olayı somutlaştırmak ve yapılan müdahalenin boyutunu açıklamak için yararlı olacaktır.

(A) ile (B) evlidirler. (A), eşi (B)'nin dolandırıcılık suçunu işlediğini öğrenir. Bu duruma dayanarak daha fazla (B) ile evli kalamayacağını belirtir ve TMK m. 163'e dayanarak küçük düşürücü suç işleme sebebiyle boşanma davası açar ve ek olarak da dilekçesinde manevi tazminat isteminde bulunur. (B), açılan davanın cevap dilekçesinde manevi tazminat isteminin kaldırılması için karşı tarafın da bir diğer boşanma sebebi olan zinada bulunduğunu, kendisini (A)'nın işyerinden birisi ile aldattığını ve kusurlu olduğu belirtir. Şimdi bu esnada hukuk mahkemesinin talebe bağlı olarak yapacağı işlerden bazıları şunlar olacaktır: (A), kusurlu olmadığını kanıtlamak için işyerinde bulunan kamera kayıtlarını, tanıkların dinlenilmesini ister. Bu durumda mahkeme (A)'nın işyerinden kamera kayıtlarını istediğinde (A)'nın iş yerinde bulunan kişiler bu durumdan haberdar olacaktır. Ayrıyeten (A), aynı işyerinde çalışan kişilerin böyle bir husus olmadığını yani (A)'nın (B)'yi aldatmadığını açıklamaları ve mahkemede tanık olmalarını ister, bu durumda da (A)'nın aslında giz alanında olan boşanma davasında

"zina"ya ilişkin bir iddianın bulunduğunu (A)'nın işyerindekiler öğrenecektir ve özel hayatının gizliliği zarar görecektir.

(B)'nin aleyhine açılan ceza dosyasında dolandırıcılık iddiasında bulunulduğu için, (B)'nin banka kayıtları ortaya çıkacaktır ve harcamalarına ilişkin bilgiler hem ceza hem de hukuk dosyasında bulunacaktır. Banka bilgileri de kişilerin kişisel verileri arasında yani giz alanındadır ve dava sürecinde bunların incelenmesi ile (B)'nin giz alanına müdahale edilmiştir. Bunlarla kalmamakla birlikte çok basit davalarda bile kişilerin giz alanları dava incelemesi kapsamında müdahaleye uğramaktadır. (A) ile (B) boşanma davası sürecinde böyle bir müdahale yaşayacaklarını bilselerdi belki de "protokol" imzalayarak yani TBK m. 166'ya dayanarak halk arasındaki deyimini ile "anlaşmalı olarak boşanma" davası açacaklardı ve özel hayatlarına yapılacak olan müdahaleyi minimuma indirme şansına sahip olacaklardı ancak bu durumda da çekişmeli bir dava olmayacağı için maddi-manevi tazminat talebinde bulunma fırsatlarından mahrum kalacaklardı. Yukarıda vermiş olduğumuz örnek çok basit bir örnek olmakla beraber, birçok kişi giz alanına yapılacak olan müdahaleden dolayı dava açma sürecine girmekten sakınmaktadır. Özel hukuk yargılaması olmasa da bu duruma bir diğer örnek olarak şunu vermek de mümkündür: Birçok kişi cinsel saldırı suçuna uğradığında bu dava süreci boyunca özel hayatlarına olacak müdahaleden dolayı şikâyetle bulunmamaktadır.

Çünkü şikayet ettiklerinde, bu iddiayı kanıtlamak için kolluk kuvvetleri o kişinin soyunmasını isteyecek, fotoğraflarını çekecek, vücudundan kanıt niteliği taşıyacağı için cinsel organlarında bulunabilecek sıvıların örneklerini toplayacak ve birçok diğer prosedür uygulanacaktır. Kişi için zaten travmatik olan bu saldırı, kanıt toplanırken daha da travmatik hale gelebilmektedir. Kanıt toplanmanın zorunlu olduğunu bilen mağdur bu acılı süreci bir şekilde atlatabileceğine inanarak kendini mental olarak toparlayabilir. Nitekim ceza davası sürecinde kovuşturma aşamasına geçildiğinde mağdur, duruşmalara katılması ile birlikte her duruşmada -SEGBİS sistemi ile elektronik ortamdan katılsa bile- failini gördüğünde bu travmatik süreci tekrardan hatırlayacak ve mental olarak iyileşme süreci sekteye uğrayacaktır.

Burada benim savunduğum görüş ve bu durumu bir nevi çözüm olabilecek şey şudur: Kişiler özel hukuk yargılamalarında kendilerini bu esnada temsil etmeleri için seçtikleri avukatlara bir güven duygusu beslerler. Bu güven duygusundan dolayı da avukatın bilgi toplaması ve bu süreci yönetmesi durumunda duydukları güvenden dolayı özel hayatlarına yapılan müdahalenin duygusal yükü daha azdır. Avukatların sahip oldukları yetkilerin arttırılması ile birlikte kişiler; tüm sürecin avukat tarafından yönetildiğini bildiği için süreç hakkında rahatlıkla bilgi alabilecek, yapılan işlemlerin kapsamını daha fazla öğrenebilecek ve yapılan müdahalenin duygusal yükü azalacaktır. Bu esnada da örneğin avukatlara delil toplama hakkında daha fazla hak tanınması halinde hem yargının işi hafifleyecektir, ayrıyeten özel hukuk yargılamalarına hâkim olan bir diğer ilke olan “tarafarca getirilme ilkesi” daha fazla işlevlik kazanacak, birçok durumda avukat müvekkili için daha fazla kanıt toplayabileceği için dava hakkında daha fazla bilgi sahibi olacak bu şekilde de birçok durumda bilirkişilere danışılması ihtiyacı azalacak, hakkaniyetin sağlanması kolaylaşacak ve usul ekonomisi ilkesinin de faydasına olacaktır. Anglo-Amerikan hukukuna benzer bir şekilde avukatlara bazı yetkiler verilmesi ile birlikte kamu yararının sağlanması için giz alanına yapılan bu müdahalenin de kişilerin duygusal süreçlerindeki yükünün de azalacağı düşüncesini savunmaktayım.

C. Sonuç ve Kanun Koyucuya Öneriler

Özel hukuk yargılamalarına hâkim olan aleniyet ilkesi ile birlikte, isteyen herkesin duruşmaların gizli yapılmasına karar verilmediği müddetçe bu duruşmaları izlemesi mümkündür ve bu durum da kişilerin özel hayatlarının gizliliğinin ihlal edilmesine sebebiyet verir. Duruşmaların tamamen veya kısmen gizli olarak görülmesine karar verilse bile “tefhim”in her zaman aleni yapılması ile de bu müdahale her halükarda gerçekleşecektir. Bu duruma çözüm olabilecek durum kanun değişikliği olacaktır, iki farklı değişiklik yapılması gereken husus olduğu kanısındayım.

İlk olarak duruşmaların aleni yapılmasına devam edilmelidir ancak duruşmaları izlemek isteyen kişilerin mahkemeye bu hususta başvurması gerekmektedir, bu başvuruda kişi bu duruşmaya katılması için de şu koşullara uymalıdır. Bunlar:

- Tarafların muvafakati, yani iki taraf da bu kişinin katılmasına izin vermelidir.
- Tarafların muvafakat etmemesi halinde de kişi bu duruşmayı izlemekle üstün özel yararının olduğunu davanın hâkimine kanıtlayabildiği takdirde ve hâkimin izniyle duruşmaya izleyici olarak katılabilmelidir.

İkinci olarak ise avukatlara tanınan yetkilerin artırılması görüşündeyim. Bu artırıŖta da örnek alınabilecek olan sistemin Anglo-Amerikan Hukuk Sistemi olması gerektiğini kanıslındayım. Yani Kıta Avrupa Hukuk Sisteminin bir parçası olan ülkemizden farklı olarak düzenlenmesi gereken şeyler şunlardır:

- Mahkemede odak noktası hâkimler değil avukatlar olmalıdır - bu şekilde yargının işi hafifleyecek ve aslen hâkimi ikna etme çabası olan yargılama daha iyi bir biçimde işleyecektir.
- Yargılamaların yazılı usulün azaltılması ve avukatların yargılama esnasında daha aktif rol alması sağlanmalıdır - tekrar ederiz ki bu şekilde usul ekonomisi ilkesine de fayda sağlayan bir durum oluşacaktır.
- Avukatların delil toplamadaki yetkileri bir nevi yargıç gibi olmalıdır ancak buradaki keyfiliğı kaldırmak için de delillerin toplanması safhasında ara karar olarak somut olay bakımından hâkim mevzu bahis avukatın delil toplamaya izin veren bir hüküm kurmalıdır - bu sayede de kişiler güvenerek seçtikleri vekillerinin delilleri topladığını bilerek giz alanına yapılan müdahalenin yaşattığı duygusal stres azalacaktır.
- Duruşma sıklığı azaltılmalı ancak duruşmaların süreleri arttırılmalıdır - bu da hem usul ekonomisinin gerçekleşmesini sağlayacak hem de daha kısa sürede yargılamanın sonuçlanması ile birlikte kişilerin normal rutinine dönmesi kolaylaşacak, hem de davaların daha hızlı sonuçlanması ile hakkaniyet daha hızlı sağlanacaktır.

Tüm bunların gerçekleşmesi ile de birlikte kişiler güvenerek seçtikleri vekiller aracılığı ile dava sürecine daha fazla hâkim olacaktır ve dava sürecinde yaşadığı duygusal stres azalacaktır.

Tüm bu önerilerim ışığında hakkaniyetin daha hızlı sağlanacağını, usul ekonomisi ilkesinin de daha iyi bir biçimde gerçekleşeceğini, dava esnasında tarafların yaşadığı duygusal stresin azalacağını, yargının işinin hafifleyeceğini ve bu yazıya konu olan aleni yargılamalar ile kişilerin giz alanına yapılan müdahalenin de minimum seviyeye ineceğı düşüncesindeyim.

Dipnot ve Kaynakça

[1] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası; Medeni Usul Hukuku Yetkin Yayınları; 10. Bası, Ankara, s. 153

[2] GÖKCAN, Hasan Tahsin; ARTUÇ, Mustafa, Türk Ceza Kanunu Şerhi, 2021, 3. Cilt, s. 48-54

ESTETİK CERRAHİ MÜDAHALELERİN ESER SÖZLEŞMESİ OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ VE HUKUKİ SONUÇLARI

Yazan: Zeynep Kuralay

Tıbbi müdahaleler genel olarak tedavi amaçlı ve estetik amaçlı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Estetik amaçlı işlemlerin tıbbi zorunluluktan uzak olduğu ve güzel görünüm elde etme amacı taşıdığı açıktır. Bu tür işlemler, genellikle iyileştirme değil dış görünüşü değiştirme hedefi taşıdığından, sözleşme niteliği bakımından ayrı değerlendirilir. Bu ayrım, hasta ile hekim arasındaki sözleşmenin niteliği açısından farklı hukuki sonuçların doğmasına yol açar.

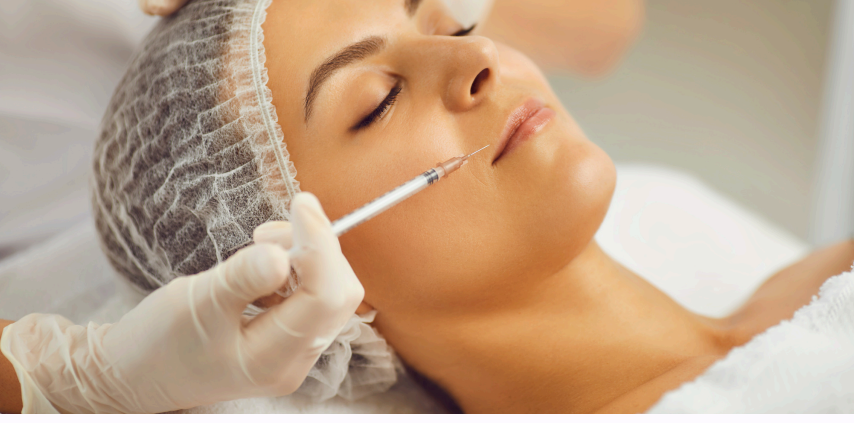
Türk hukukunda estetik cerrahi müdahaleler eser sözleşmesi kapsamında değerlendirilmektedir. Öğretide ise estetik müdahalelerin vekâlet sözleşmesi niteliğinde olduğunu savunan yazarlar da bulunmaktadır ancak Yargıtay içtihatlarında bu müdahalelerin eser sözleşmesi niteliğinde olduğu yönünde belirgin bir birlik oluşmuştur. Bu yazı, estetik cerrahi müdahalelerin eser sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilmesinin taraflara yüklediği hak ve yükümlülükleri, ayıplı eser hükümleri ve yargı uygulamaları ışığında incelemeyi amaçlamaktadır.

Eser Sözleşmesi Kapsamında Estetik Müdahale

Türk hukukunda, genel olarak hekim ile hasta ilişkisi vekâlet (tedavi) sözleşmesi niteliğinde olmaktadır. Vekâlet sözleşmesinde hekim herhangi bir sonuç veya başarı taahhüt etmez ancak özen borcu esastır. Estetik cerrahi müdahaleler ise sonuca yöneliktir. Bu ayrım sözleşmenin, yalnızca özen değil, aynı zamanda sonuç taahhüdü içerip içermediği sorusunu gündeme getirir. Yargıtay kararlarında estetik müdahaleler için eser sözleşmesi hükümlerini uygulamaktadır.

Eser sözleşmesi Türk Borçlar Kanunu m.470 de 'Eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.' şeklinde tanımlanmıştır. Bu sözleşme uyarınca, hekim bir eser meydana getirmeyi taahhüt etmiş olur. Estetik cerrahi müdahaleler tedavi amacı taşımamakla birlikte sonuca yöneliktir ve hastalara başarı taahhüt edilir. Bu durum da estetik müdahalelere eser sözleşmesi niteliği kazandırır.

Eser sözleşmesinin taraflarını iş sahibi (hasta) ve yüklenici (hekim) oluşturur. Eser sözleşmesine özgü olan iki temel unsur vardır. Bunlar eser ve bedeldir. Bu sözleşme ile bir taraf yüklenici istenen özellikte sonucu (eser) meydana getirmeyi, diğer taraf (iş sahibi) bu çalışma karşılığında bedel (ivaz) ödemeyi üstlenmektedir. Eser sözleşmesinde tarafların edimleri birbirinin karşılığını oluşturmakta olduğundan eser sözleşmeleri tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmedir. Eser sözleşmesi her iki tarafa borç yükleyen niteliği itibarıyla sürekli bir sözleşme olmayıp ani edimli sözleşmedir.¹

Hak ve Yükümlülükleri

Vekâlet sözleşmesi gereğince hekimin yerine getirmekle yükümlü olduğu temel borç sadece tanı ve tedavi iken, Eser sözleşmesinin niteliği itibariyle estetik cerrahın temel borcu eseri yapma ve teslim etme borcudur. Bu sözleşmeyi oluşturan öğeler;

- Eseri yapma ve teslim etme borcu,
- Eseri bizzat yapma borcu,
- Teşhis koyma ve en uygun tedaviyi seçip uygulama borcu,
- Sadakat ve özen borcu,
- Hastayı aydınlatma borcudur. ²

Yargıtay, hasta-hekim ilişkisinde, aydınlatmanın yapıldığına dair ispat yükünün de hekim üzerinde olduğunu kabul etmektedir. Hastanın, operasyon ve sonuçları hakkında aydınlatılması herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır, hastaya yazılı ya da sözlü aydınlatma yapılabilir. Estetik cerrahın operasyonu yapmasıyla, hastanın sözlü ya da yazılı olarak aydınlatıldığı ve eser sözleşmesinin yapılmış olduğu kabul edilmektedir.³

Yargıtay 15.H.D.'nin 2018/3534 Esas ve 2018/4434 Karar sayılı kararında '...operasyon öncesi onamda aydınlatma yükümlülüğünün yeterince yerine getirilmediği ve kayıtların tam olarak tutulmadığı, eser sözleşmesi niteliği gereğince yüklenicinin edimini tam olarak yerine getirdiğinden söz edilemeyeceği ve kusurlu bulunduğu, komplikasyon konusunda aydınlatılmanın yetersiz olduğu gibi, komplikasyon yönetiminin de yeterli olmadığı dosya kapsamı ile anlaşıldığından, ...' denilerek karar bozulmuştur. Burada hekimin aydınlatma yükümlülüğünün komplikasyonlar açısından bir sonucunu görülmektedir.

Sadakat ve özen borcu hekim tarafından TBK m.471 uyarınca hem eserin gerçekleştirilmesinde hem de tedavi süreci, planlama ve uygulama aşamalarında dikkat ve titizlik ile yerine getirilmelidir. Mesleki standartlar ve teknik kurallar çerçevesinde davranmak, yalnızca sonuç açısından değil, aynı zamanda aydınlatma yükümlülüğünün eksiksiz uygulanması bakımından da önem arz eder. Ayrıca yardımcı kişilerin eylemlerinden doğan sorumluluk da hekime aittir.

Sözleşmesel ilişkinin yalnızca hekimin yükümlülüklerinden ibaret olmadığı, iş sahibi sıfatıyla hastanın da belirli borçlar taşıdığı açıktır. İş sahibinin borcu ise TBK m.470'te belirtildiği gibi ücret ödemektir.

Eserin Ayıplı Olması ve Hukuki Sonuçları

Ayıplı eser, estetik müdahale sonunda beklenen sonucun gerçekleşmemesi durumunda gündeme gelir. TBK m.474 kapsamında, eser sözleşmesi ilişkisinde meydana getirilen sonucun, sözleşmede açıkça kararlaştırılan görünüm hedefini karşılaması gerekir. Ayıplı eser sayılabilmesi için yalnızca hastanın memnuniyetsizliği değil, objektif bir ölçüyle teknik rapor desteği aranır ancak eserin ayıplı olup olmadığının tespiti, estetik müdahalenin sonuç odaklı niteliği nedeniyle çoğu zaman salt tıbbi ölçütlere değil, estetik beklentiyle uyuşup uyuşmadığına göre de yapılmaktadır.

Bu durumda hastanın seçimlik haklar kapsamında çeşitli başvuruları mümkündür. Bunlar arasında eserin yeniden yapılması, bedel indirimi, sözleşmeden dönme ve tazminat yer almaktadır. Ancak her ne kadar TBK m.474'te belirtilmese de bu haklardan yararlanabilmek için eserdeki ayıbın makul süre içinde yerine bildirilmesi şarttır. Estetik müdahalelerde ayıbı bildirme süresinin başlangıcı, görünümün sabit hale geldiği, yani iyileşmenin tamamlandığı dönem olarak değerlendirilebilir.

Yargıtay kararları doğrultusunda, özellikle estetik alanda ayıplı eser değerlendirmesi yapılırken sübjektif değerlendirme büyük rol oynar ancak estetik müdahale sonrası oluşan görünümün yeterince tatmin edici bulunmaması her zaman ayıplı eser anlamına gelmez.

Yargıtay 15.H.D.'nin 2020/1808 Esas ve 2020/2925 Karar sayılı kararında '... taraflar arasındaki sözleşmenin eser sözleşmesi niteliğinde olduğu... yüklenici tarafından daha güzel bir görünüme kavuşturulacağı yönünde bir garanti verilmesi... hekimin eylemine ilişkin olarak hukuka uygun bir tıbbi müdahale gerçekleştirildiği yönündeki görüş yeterli olmayıp, ayrıca davacının isteklerinin karşılanıp karşılanmadığı, ayıplı olduğu iddia edilen göğüs toparlama ve karın estetiği ile ilgili olarak; hekimin edimini yerine getirip getirmediği ya da komplikasyon olup olmadığı... değerlendirilmek üzere' denilerek ayıplı eser niteliğinin tespiti açısından çok yönlü bir incelemenin esas alındığını göstermektedir.

Uyuşmazlıklar ve Yargı Uygulaması

Uyuşmazlık, çoğunlukla beklenti ile gerçekleşen estetik müdahale sonucunda ortaya çıkar. Her estetik müdahale sonucunun ayıplı eser niteliği taşıyıp taşımadığı konusu, komplikasyon olasılığı ile birlikte değerlendirilir. Komplikasyon, müdahalenin doğal sonucuysa hekime kusur atfedilmez; ancak ayıplı eser varsa hastaya çeşitli haklar tanınır. Uygulamada bilirkişi raporları ayıplı eser tespitinde belirleyici rol oynar. Hekimin müdahaleyi aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde gerçekleştirmiş olup olmadığı ve beklentinin ne kadar gerçekçi olduğu da dikkate alınır.

TBK m.147 uyarınca eser sözleşmesinden doğan talepler için genel zamanaşımı süresi 5 yıldır. Hekimin ağır kusuru varsa bu süre TBK m.478 uyarınca 20 yıldır. Ancak komplikasyon ya da ayıplı eserin etkileri zamanla ortaya çıktığı için bu sürenin başlangıcı yönünden içtihat farklılıkları bulunabilmektedir.

Estetik müdahale sonucunda ortaya çıkan ayıplı eser niteliğindeki durumlarda, hastanın tazminat talep etmesi mümkündür. Maddi tazminat kapsamında revizyon ameliyatı, iş gücü kaybı veya müdahale giderleri talep edilirken; manevi tazminat, görünüm bozulması ve kişilik haklarının ihlali sonucu oluşan elem ve üzüntüye dayanmaktadır. Uygulamada dava konularının önemli bir bölümü manevi tazminat talepleriyle şekillenmekte olup Yargıtay kararlarında hekimin kusurlu olduğu hâllerde genellikle tazminata hükmedilmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Estetik müdahalelerin eser sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilmesi, hekim ve hasta arasındaki yükümlülüklerin belirlenmesini kolaylaştırmaktadır. Ancak uygulamada ayıplı eser ile komplikasyon ayrımının her zaman açık yapılamaması, hukuki belirsizlik doğurmakta ve yargı uygulamasını dava bazlı yönlendirmektedir. Bu nedenle, özellikle aydınlatma yükümlülüğünün kapsamı, risklerin açıklanma biçimi ve müdahale sonrası beklentilerin sınırları açık şekilde belgelenmeli; böylece taraflar arasındaki uyuşmazlıklarda seçimlik hakların ve tazminat taleplerinin daha sağlıklı değerlendirilmesi mümkün hale gelmelidir. Estetik müdahalelere özgü bu özellikler dikkate alınarak özel yasal düzenlemelere gidilmesi hem uygulama birliğini sağlayacak hem de hasta ve hekim yönünden öngörülebilirliği artıracaktır.

TÜRK HUKUKUNDA EVLENME İLE KADININ SOYADI

Yazan: Şevval TEFİROĞLU

Soyadı, bireylerin toplum içinde varlık göstermelerinde hiç şüphesiz en önemli etkenlerden biridir. Soyadının işlevi yalnızca kişileri birbirinden ayırt etmek değildir. Soyadı, kişinin ailesine ve atalarına olan aidiyetini simgeler, kişiye başkaları nezdinde kimlik ve saygınlık sağlar. Bu yönüyle soyadı sadece bir isim olmanın ötesinde bireylerin toplumdaki yerlerini belirleyen, onlara şahsiyet kazanmalarında katkıda bulunan ve onların çevreleri ile kurduğu bağı temsil eden anlamlı bir göstergedir. Soyadı, kişiye sıkı surette bağlı olup devredilemeyen, makul bir sebebe dayanmadığı sürece değiştirilemeyen ve vazgeçilemeyen kişilik haklarından biridir. Vazgeçilememesi yönüyle kişiye hakkın yanında aynı zamanda ödev de yükler. Türk Medeni Kanunu'nun 26. ve 27. maddeleri uyarınca korunmaktadır. Bireyler soyadlarını çeşitli yollarla kazanmaktadır. Soyadı kazanımının esas ve doğal yolu doğumdur. Bunun yanında kişiler, evlenme, evlat edinilme veya mahkeme kararı ile de soyadı elde edebilmektedir. Türk hukukunda evlenme ve buna bağlı olarak soyadı kazanımı kadınlar ve erkekler açısından farklı sonuçlar meydana getirir. Evlilik ile soyadı kazanımı yalnızca kadınlar bakımından ortaya çıkar. Evlenen erkeklerin evliliğe bağlı olarak soyadlarını değiştirmeleri söz konusu değildir. Kadının soyadı TMK'de farklı dönemlerde farklı şekillerde ele alınmıştır.

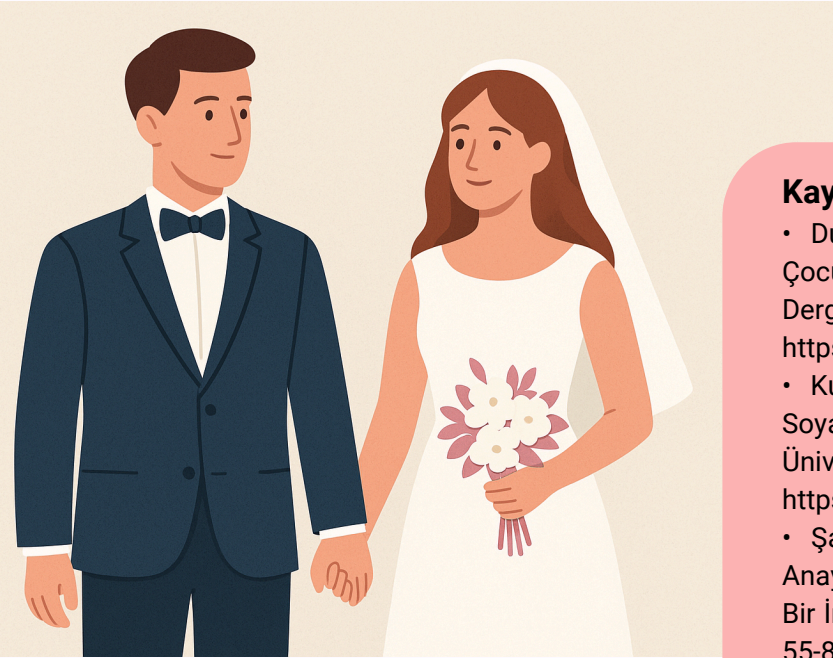
1997 yılı değişikliği öncesinde 743 sayılı TMK m.153'teki düzenlemeye göre evlenme ile kadın kocasının soyadını alır. Emredici nitelikteki bu madde kadın bakımından bir yükümlölük oluşturur. Kadınlar evlendiklerinde, erkeklerin aksine, benliklerinin temel bir yansıması olan soyadlarından vazgeçmek, doğdukları andan beri taşıdıkları soyadlarını bir kenara bırakmak zorundadır. Bu hüküm, kadının evlenmeden önceki hayatını ve hayatının en önemli parçalarından biri olan soyadını göz ardı etmektedir.1997 yılı değişikliği sonrasında ise 4248 sayılı TMK m.153'ün Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun ile yıllarca uygulanan ve kadının evlendikten sonra kendi soyadını hiçbir surette kullanmasına izin vermeyen kanun hükmü değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklik ile kadının, kocasının soyadını taşıma zorunluluğu ve yükümlölüğü devam etmiş fakat kadına, kocasının soyadının öncesinde kendi soyadını taşıma hakkı tanınmıştır. Böylece evlilik birliği içinde kadın ve erkek arasındaki eşitlik tam olarak sağlanamasa da görece bir ilerleme kaydedilmiştir. Bu ilerlemeyi yeterli görmek bizce mümkün değildir. Zira aile adıyla simgelenen birlik düşüncesinin erkeğin soyadı aracılığıyla gerçeleştirilmesi ataerkil yapıya hizmet etmekle birlikte kadının kişilik haklarına verilen değeri azaltmaktadır.1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda "Kadının Soyadı" kenar başlığını taşıyan 187. maddenin ise eski kanundaki düzenlemeden bir farkı bulunmamakta, adeta eMK m.153'ün tekrarı niteliğindedir. Kadının evlenme ile soyadını, kimliğinin en önemli parçasını, değiştirmek zorunda kalmasının yanında erkeğin hiçbir değişikliğe uğramaksızın aynı kimliğe sahip olması; anayasamızın 10. maddesinde bulunan eşitlik ilkesine ve bununla birlikte anayasamızın 41. maddesinde bulunan "Aile Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır." hükmüne, kadın ve erkek arasındaki yatay eşitlik bağlamında, aykırılık oluşturmaktadır.

Kadının soyadına ilişkin eşitsizlik hem ulusal hukuk düzeninde hem de uluslararası alanda yıllar boyunca hukuki mücadele konusu olmuştur. Bu mücadele 1995 yılından 2004 yılına kadar devam eden, AİHM kararı ile sonlanan "Ünal Tekeli" dosyası ile başlamıştır. AİHM, bu dosyada TMK m. 187 hükmüne yönelik olarak AİHS'nin 8. (özel ve aile hayatına saygı) ve 14. (ayrımcılık yasağı) maddelerine aykırılık gerekçesiyle Türkiye'ye ihlal kararı vermiştir. Mahkeme, evli kadının yalnızca kendi soyadını taşımasının yasaklanmasını ayrımcılık yasağı ve özel hayata saygı ilkeleri bağlamında değerlendirmiş, kamu yararı ve aile birliği gibi gerekçelerin bu farklı muameleyi haklı çıkaramayacağına hükmetmiştir. AİHM kararının ardından Türkiye'de bireysel başvurular artmış, Anayasa Mahkemesi de Sevim Akat Eşki kararı ile başlayan bir içtihat çizgisinde evli kadının yalnızca evlenmeden önceki soyadını kullanma talebinin reddini kişilik hakkının ihlali saymıştır. Ancak bu bireysel başvurular, kanun hükmünün kendisini ortadan kaldırmadığından ölke genelinde yeknesak bir uygulama oluşmamıştır. Nihayetinde Anayasa Mahkemesi 22 şubat 2023 tarihli ve E.2022/155, K.2023/38 sayılı kararı ile TMK m.187'nin evlenen kadının kural olarak kocasının soyadını almasını zorunlu kılan hükmünü iptal etmiştir. Kararda, bu düzenlemenin kadın ve erkek arasında cinsiyete dayalı farklı muamele teşkil ettiği, Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine, 17. maddesindeki kişilik hakkına ve 90. maddesi uyarınca iç hukukun parçası olan uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu belirtilmiştir.

İptal kararı, Resmî Gazete’de yayımlandığı 28 Nisan 2023 tarihinden itibaren dokuz aylık erteleme süresinin sonunda, 28 Ocak 2024’te yürürlüğe girmiştir. İptal kararının yürürlüğe girmesi ile yerine yeni bir düzenleme getirilmediğinden, kanunda bu konuda açık bir boşluk oluşmuş; bu boşluk da uygulamada birliğin sağlanamamasına ve belirsizliğe sebebiyet vermiştir. Kanun hükmü yürürlükten kalkmış olmasına karşın bazı nüfus müdürlükleri ve mahkemeler, Nüfus Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği’nin ilgili maddelerini gerekçe göstererek eski uygulamayı sürdürmüş ve evli kadının yalnızca bekârlık soyadını kullanabilmesi için hâlâ mahkeme kararı aramıştır. Bazı mahkemeler ve idari merciler ise iptal kararını doğrudan uygulayarak kadının evlilik sonrası soyadı konusunda serbest tercihine imkân tanımıştır. Bu durum, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ve normlar hiyerarşisi açısından ciddi bir sorun teşkil etmektedir. İptal edilen kanun hükmüne paralel içerikte alt düzenlemelerin uygulanmaya devam etmesi, kadınların haklarını fiilen kullanabilmelerinin önünde engel oluşturup aynı hukuki durumda olan kadınların farklı sonuçlarla karşılaşmasına yol açarak eşitlik ilkesinin ve hukuki güvenliğin zedelenmesine neden olmuştur. Soyadı değişikliği meselesinin yalnızca hukuki değil, aynı zamanda ciddi pratik sonuçları da bulunmaktadır. Evlenme ile soyadını değiştirmek zorunda kalan kadın; kimlik kartı, pasaport, ehliyet, banka hesapları, vergi kayıtları gibi pek çok resmî belge ve kaydı yenileme durumunda kalmaktadır. Bu süreç hem maddi hem de manevi külfet doğurup kadının gündelik yaşantısını önemli ölçüde etkilemektedir.

Kanımızca olması gereken; kanun koyucunun, eşlerin soyadına ilişkin düzenlemeyi cinsiyet eşitliğini ve kişilik haklarını esas alacak şekilde yeniden düzenlemesidir. Bu düzenleme, taraflara evlilikten sonra hangi soyadını kullanacaklarına dair serbest seçim hakkı tanınmalı; yalnızca kadının değil, erkeğin de isterse eşinin soyadını alabilmesine imkân vermelidir. Çift soyadı veya ortak bir “aile soyadı” seçeneği tarafların iradesine bırakılmalıdır. Böylece, eşler arasındaki eşitlik hukuken güvence altına alınacak, kadın ve erkeğin evlilik birliği içinde hak ve yükümlülükler bakımından aynı konumda olduğu açıkça ortaya konacak ve bireylerin kendi soyadları üzerinde serbestçe tasarruf edebilme hakkı korunacaktır.

Kaynakça

- Dursun, E. (2018). Türk Medeni Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 20(2), 1677-1720. <https://doi.org/10.33717/deuhfd.513822>
- Kurnaz, A. (2023). Anayasa Mahkemesi’nin Evli Kadının Soyadına İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 28(47), 91-124. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duhfd/issue/77541/1213135>
- Şahin, B. (2024). Türk Hukukunda Evli Kadının Soyadı: Anayasa Mahkemesi’nin 2023/38 Sayılı Kararı Çerçevesinde Bir İnceleme. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15(1), 55-84. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inhfd/issue/80437/1278750>
- Yıldız, A. (2016). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Ünal Tekeli/Türkiye Kararının Türk Hukukuna Etkileri. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 20(3), 147-174. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/guhfd/issue/30805/332786>

KÜLTÜR - SANAT YAZILARI

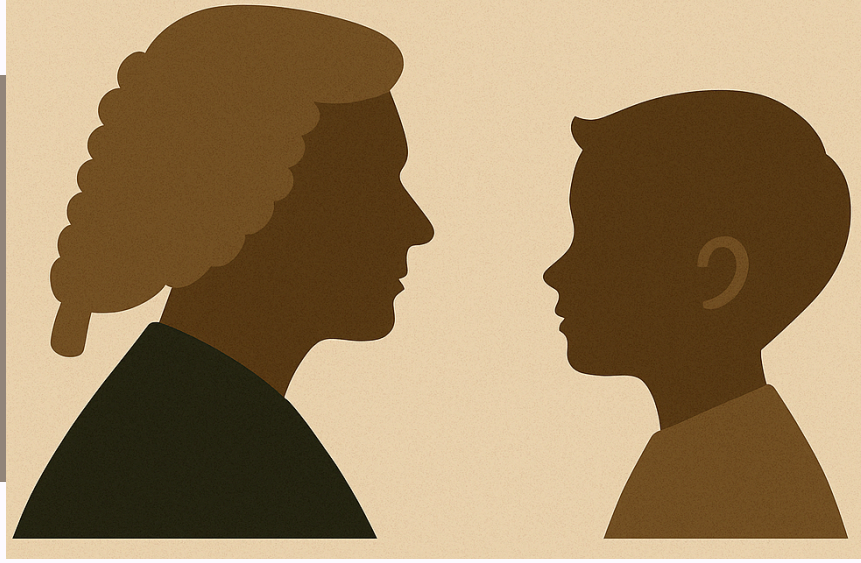

“Sanat, özgürlükte gelişir; tıpkı adalet gibi”

Friedrich Schiller

Ian McEwan: ÇOCUK YASASI

Yazan: İclal DEMİR

“Bir mahkeme bir çocuğun... yetiştirilmesiyle ilgili... herhangi bir hususta karar verirken öncelikle çocuğun refahını dikkate alacaktır.

ÇOCUK YASASI, madde 1(a) (1989)”

İngiliz edebiyatçı Ian McEwan’ın Türkçeye ilk kez 2016 yılında kazandırılan romanın çevirmeni Roza Hakmen’dir. Gönül işlerini de içeren ikili insan ilişkileri kapsamında yargı dersi veren romanın ilk sayfasındaki satırlar yukarıda yazılan maddedir. Kitabın ana kahramanı Londra’da yaşayan, Yüksek Divan Aile Hukuku Dairesi’nin başarılı ve ünlü hakimlerinden Fiona Maye’dir. Roman, Fiona’nın davalar üzerine kafa yorması ve mesleki hırsından ötürü, özel yaşamına yeterli özeni göstermediğini bununla birlikte zamanında yapılmamış ve bu nedenle duyulan pişmanlıklarını ellili yaşların sonuna geldiğini fark etmesiyle başlayan bireysel mutluluk ve trajedilerden oluşmaktadır.

Yazar, okuyucuya zeki ve başarılı olan Fiona Maye’in kocasının onu genç bir kadın için terk etmesinin üzerine Fiona’nın bu kriz karşısında çaresiz kalmasını anlattığı sayfalar arasında İngiliz hukuk sistemi hakkında da fikir vermektedir. McEwan, ana kahramanın bilinç akışını gözler önüne sererek aile ve çocuklarla ilgili davalarda hakimın karara varırken yaptığı muhakemeyi de okuyucuya göstermiştir. Okuyucuya bu muhakeme sürecini örnek olaylarla -ki bu örnek olaylar genellikle boşanma davalarında çocukların geleceğine ilişkin- anlatmaktadır.

Bahsedilen örnek olaylar genellikle farklı dini kurallarının çocuklara, kadınlara biçtiği roller üzerine ve hatta daha da önemlisi yaşam hakkı üzerinedir. Bu olaylar, okuyucuyu bir takım ezberlenmiş cevapları yıkmaya davet ediyor. Buna mukabil yazarın bunu hukuki kurumlarla desteklemesi sorgulatmak istediği olgunun, ne kadar önemli olduğunu da göstermekle kalmayıp hissettiriyor. Romanda; Fiona’nın karşılaştığı dava konularının dini inançlar uğruna çocukların eğitim hakkı, inanç özgürlüğü ve yaşam hakkı gibi hukuki kurumlar olmasıyla birlikte bahsi geçen hak ve özgürlükler kapsamında “çocuğun refahı” kavramı ön plana çıkıyor. Bu kavramda refah ile anlatılmak istenenin mutlulukla birlikte ‘çocuğun birey olarak gelişmesine dair her şey’ vurgulanıyor. Hakim Fiona’ya göre ise refah, bir çocuk için iyi bir hayat olgusu şeklinde tanımlanıyor.

Romanda yer alan en can alıcı örnek 18 yaşına yalnızca 3 ay kalmış Yehova şahidi bir ailenin oğullarının (Adam) ötanazi olmak istemesidir. Bu bir tartışma konusudur. Bunun nedeni kan nakli olması gereken Adam'ın kan naklini reddetmesidir. Arzusunun bu yönde olmasının sebebi bağlı olduğu Yehova şahitlerinin inancına göre kan naklinin yasak olmasıdır. Adam'ın ailesi çocuklarının itikadından şüphe etmemektir. Yasalara göre hastanın rızası esastır ancak Adam henüz reşit olmamakla birlikte reşit olmasına 3 ay kalmıştır. Bu nedenle bu durum hastane tarafından yargıya taşınarak Fiona'nın önüne gelmiştir. En can alıcı örnek olmasının sebeplerinden biri yazarın, aslında Fiona'nın, karar sürecini anbean yaşattırmasıdır. Fiona, duruşma esnasında hastanede yatan Adam ile birebir görüşmeye karar vererek duruşmaya ara vermektedir. Zira Fiona bir hakim olarak yetişkin olmasına az kalan bir bireyin arzusu hilafına karar vermek istememekte ve vereceği kararı vicdanına sığdırırken çocuğun refahını gözettiğinden emin olmak istemektedir. Bununla birlikte Adam'ın kan naklini reddederek verdiği kararda, başka bir deyişle yaşamla ölüm arasında iradesinin ne kadar yerinde olup olmadığını kendi gözleri ile görmek istemektedir. Fiona aslında okuyucuya şu iki soruyu sormaktadır: Gerektiğinde, bir çocuk hem kendisinden hem de inancından korunmalı mıdır, yoksa iradeye mutlak saygı ilkesi mi esas alınmalıdır?

“Önceden düşünülmemiş, kendine zarar verecek bir hamle, onun atına karşılık kendi kalesi, çılgınlık , geri dönüşü de yok. Kalırsa utanç, giderse uçurum.”

SAVAŞIN FELAKETLERİ:GOYA'NIN GRAVÜRLERİNDE İNSANLIK SUÇLARININ YANSIMALARI

Yazan: Gamze ÖZEN

I.FRANCİSCO DE GOYA

18 ve 19. yüzyıllarda yaşamış İspanyol ressam Francisco Goya, savaş karşıtı sanatın ve modern çağın ilk sanatçısı kabul edilir. İlk dönemlerinde Kraliyet Ressamı olarak atanmıştır. Kraliyet ve aristokrasi için yaptığı tablo ve fresklerinde dini temalar göze çarpmaktadır. Bu dönemlerinde romantizm ve Rokoko tarzı ön plana çıksa da şahit olduğu olaylar onu daha karanlık temalara yönlendirmiştir. 1792'de geçirdiği bir hastalık sonucu neredeyse duyma yetisini tamamen kaybetti. Bu durum Goya'nın toplumla fiziksel bağlantısını kısıtladı ve içine kapanmasına sebep oldu. Artık Goya'nın eserlerinde kabuslar, karanlık ve psikolojik derinlik artmıştı. İlerleyen yıllarda tanıklık ettiği İspanyol Bağımsızlık Savaşı ile savaş karşıtlığı ve insanların savaşta kurban edilişini işlediği eserler verdi. 1824 yılında Goya hem sert monarşik iktidar ile hem de bazı eserlerinden dolayı Engizisyon Mahkemesi ile sorunlar yaşamaya başladı. Kendini ifade edebileceği özgür ortamı artık İspanya'da bulamayacağını düşündüğü için aynı yıl sağlık sorunlarını gerekçe göstererek Fransa'ya taşındı. Fransa'ya taşındıktan 4 yıl sonra, 82 yaşında, sağlık sorunlarından dolayı vefat etmiştir. Francisco Goya'nın eserlerinde yaşadığı dönemin çalkantılı siyasi-toplumsal koşullarının izlerini yoğun bir şekilde görmek mümkün. 1808 yılında İspanyol halkının Fransız işgaline karşı ayaklanması ile başlayan İspanyol Bağımsızlık Savaşı sırasında Napolyon'un ordularının işlediği savaş suçlarını Savaşın Felaketleri (Los Desastres de la Guerra) adlı 82 parçadan oluşan gravür serisi ile anlatmıştır. Goya "Savaşın Felaketleri" ile ne bir kahramanlık ne de vatanseverlik mesajı vermiştir. Savaşın sivil halka da direnişçilere de verdiği zararı sansürsüz bir şekilde anlatmıştır. Ne bir ulusu tamamen kahraman ilan etmiş ne de suçlamıştır. Savaşın evrensel yıkımını anlatmıştır. İsyan etmeden ve estetik kaygıları ikinci planda tutarak yaptığı bu eserler ile günümüz belgesel estetiğe yaklaşmıştır. Eserleri sadece yaşadığı dönemi aktarmakla kalmamış evrensel ve hâlâ güncel olan savaşın insan üzerindeki yıkımını somutlaştırmıştır. Bu yüzden Goya'nın eserleri hâlâ savaşın enkaza çevirdiği hayatlarda yaşıyor.

II.GRAVÜRLERİN DOĞUŞU:DÖNEMİN SİYASİ VE TOPLUMSAL KOŞULLARI

“Savaşın Felaketleri” yalnızca bir sanat eseri değil aynı zamanda bir tanığın kolektif hafızasıdır. Gravürlerin merkezinde 1808 yılında başlayan İspanyol Bağımsızlık Savaşı sırasında işlenen insanlık suçları vardır. 1807 yılında Napolyon, Kıta Ablukası ilan ederek İngiltere ekonomisini çökertmek istemişti ancak Portekiz, İngiltere ile ticaretine devam etmişti. Bunun üzerine Napolyon Portekiz'e saldırmak istemiş, bunun için İspanya topraklarını kullanmak istemişti. Yapılan müzakerelerin sonucunda Fransa'nın, İspanya'dan geçmesine izin veren Fontainebleau Antlaşması imzalandı. Napolyon sadece Portekiz'e gitmedi aynı zamanda İspanya'ya da konuşlanmaya başladı. 1808 yılında ise Napolyon, İspanyol kralını ve oğlunu Fransa'ya çağırarak, yerine kardeşi Joseph Bonaparte'ı kral ilan etmişti. Bu durum İspanyol halkında büyük bir öfkeye neden olmuş ve 2-3 Mayıs 1808'de Madrid'de ayaklanmışlardır. Fransız ordusunun ayaklanmalara cevabı çok sert olmuştu. 3 Mayıs'ta toplu infazların ve acımasız müdahalelerin gerçekleşmesi bütün İspanya'da direnişi tetikledi. İspanyollar yarı-ordu yarı-gerilla savaşına yöneldi. Bu durum, Fransızların aldıkları yerleri kontrol etmelerini zorlaştırıyordu. Bu savaş tarzının sistemli kullanılmasıyla “gerilla” terimi doğdu. Aynı yıl içerisinde İngiltere'nin İspanya'ya desteğiyle Napolyon yıpranmaya başladı. Fransa'nın başka cephelerde de savaşması ve 1812 yılında çıktığı Rusya seferinde başarısız olmasıyla Fransız askerlerin morali iyice çöktü. 1824 yılında Napolyon'un tahttan çekilmesiyle savaş sona erdi. Ayaklanmaların başladığı sırada Madrid'de bulunan Goya tüm yaşananlara bizzat tanıklık etti. Bu dönemde modern savaş karşıtı sanatın ilk örnekleri olan “Savaşın Felaketleri” gravürleri ile Madrid'de yaşanan infazları işlediği “3 Mayıs 1808” tablosunu yapmıştır. Bu eserler, savaşın sivil kurbanlarına odaklanan ilk modern örneklerdir. Gravürlerin üretim süreci savaşın hemen ardından başlamıştır. Asit ile aşındırma ve aqua-tint yöntemlerinin çoğunlukla kullanıldığı 82 gravürden oluşan serinin yapımı 10 yıl sürmüştür. Ancak gravürler, Napolyon'un çekilmesi ile tekrar kurulan monarşi ve Engizisyon mahkemesinin baskıları yüzünden Goya hayatta iken yayımlanamadı. 1863 yılında ancak yayımlanan gravürler, bir propaganda değil toplumsal travmaları temsil eden tarihsel belgelerdir ve hâlâ güncelliğini korumaktadır.

III.GRAVÜRLERİN YAPIMI VE TRAVMANIN ESTETİK AKTARIMI

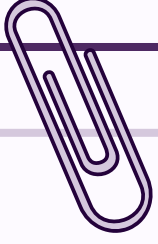
Savaşın Felaketleri, Barok ve Rokoko tarzının alegorik anlatımından koparak gerçekleri sansürsüz bir şekilde göstermiştir. Etik kaygıları estetiğin önünde tutan Goya, savaşın şiddetini rahatsız edici imgeler ve grotesk ile ifade eder. Bu özelliği ile eserler, Burke'nin ‘sublime’ tanımına yaklaşır: hem dehşete düşürür hem de izleyicide ilgi uyandırır. Goya, gravürlerde ışık-gölge tekniğini başarılı bir şekilde kullanmıştır. Burada amaç sanatsal bir kontrast oluşturmak değil, savaşın görünür ve gizli yönlerini vurgulamaktır. Gravürlerdeki dikkat çekici unsurlardan birisi de parçalanmış figürlerdir. Savaş dönemlerini anlatan çoğu eserin aksine savaş meydanındaki askerleri, komutanları ve kahramanlıkları değil, savaşın kurbanlarını resmetmiştir. Resmedilen çoğu karakterin yüzünde korku, acı ve umutsuzluk ifadeleri baskındır. Gravürlerde betimlenen karakterlerin ismi yoktur, gravürlerde belirli bir tarih ya da yer vurgusu da bulunmaz. Goya, bu bilgileri doğrudan vermeyerek hem evrenselliği hem de bilinçli belirsizlikle izleyicinin gerçekliğe yönelmesini, yorumlanmasını sağlar. Gravürlerdeki infaz edilmiş, işkence görmüş ya da parçalanmış insan bedenleri izleyicide görsel şok yaratır. Bir bütün olarak aşına olunan insan bedeninin korkunç bir halini görmek, izleyicide korku yaratırken aynı zamanda etik sorgulamaya çağırarak izleyiciyi aktif konuma getirir.

IV.GOYA'DAN GÜNÜMÜZE ULUSLARARASI HUKUKTA SAVAŞ SUÇLARI

Gravürlerin ortaya çıktığı dönem, 19. yüzyıl başları, uluslararası ilişkilerin çalkantılı olduğu, büyük orduların sık sık savaştığı bir dönemdi. Bu savaşlarda sivilleri koruyan uygulamaların olmamasından dolayı siviller kolayca hedef haline geliyordu. Özellikle 1803-1815 yılları arasında yaşanan Napolyon Savaşları sırasında devletler arası savaşların yoğun olduğu Avrupa için yıkıcı bir dönemdir. Savaş sırasında, sivilleri koruyan hukuki kısıtlamaların yetersizliği siviller üzerinde yıkıma sebep olmuştu. Napolyon sonrası Avrupa'yı toparlamak için 1815 yılında Viyana Kongresi düzenlendi. Ancak bu kongre, modern savaş hukuku düzenlemeleri yerine siyasi denge ve barışı sağlamayı amaçlıyordu. Goya'nın gravürleri dönemin olmayan savaş hukukunun sivil halk üzerindeki yıkıcı etkisini gözler önüne serer. Gravürlerdeki suçlar, günümüzde savaş suçlarına karşılık gelir: infaz, tecavüz, işkence, yağma vb. Aynı zamanda İspanyol Bağımsızlık Savaşı'nın yarı-gerilla savaşı olması hukuksuzlukların artmasına ve sivillerin düzensiz savaştan daha fazla etkilenmesine sebep olmuştur. Goya, gravürleri ile savaş mağduriyetini önleyecek hukuki düzenlemelerin yetersizliğini gözler önüne sererek etik sorgulamaya davet eder. O dönemlerde savaşlar komutanların inisiyatifindeydi. Goya'nın eserlerinde de bu keyfiliğin yol açtığı vahşet betimlenmiştir. Savaş esirlerinin ve yaralı askerlerin akıbeti ile ilgili hukuki boşluklar vardı. Modern savaş hukukunun temelleri 1864'te Cenevre Sözleşmesi ile atılmıştır. Sözleşme ile Avrupa'da yaralıların tedavisi ve hastanelerin tarafsızlığı düzenlenmiştir. 1868 yılında Petersburg Deklarasyonu ile silah kullanımı ile ilgili kısıtlama getirilmiş, 1899 ve 1907 Lahey Sözleşmeleri ile sivilleri ön plana alan birçok düzenlemeye gidilmiştir. 20. yüzyılda ise I ve II. Dünya Savaşları sırasında yaşanan büyük yıkımlar, soykırımlar ve toplumsal travmalar savaş hukuku alanında yeni düzenlemelerin gereklilik olduğunu göstermiştir. 1949 yılında imzalanan Cenevre sözleşmeleri ve devamında gelen ek protokoller ile askerlerin, esirlerin ve sivillerin korunması için adımlar atılmıştır. İlerleyen yıllarda kimyasal ve nükleer silahların kullanımı ile ilgili önemli adımlar atılmıştır. Günümüzde Uluslararası Ceza Mahkemesi gibi kurumlar, savaş suçlarının faillerinin yargılanması için önemli mekanizmalardır. Günümüz savaş hukuku, Goya'nın dönemine göre daha kapsamlı olsa da savaşlarda hâlâ sivillerin mağdur kesim olması sıkça eleştirilmesine sebep oluyor. Bu açıdan Savaşın Felaketleri, hâlâ güncelliğini koruyan sanatsal bir uyarıdır.

V.GOYA'DAN GÜNÜMÜZE İNSANLIK SUÇLARI VE SAVAŞ KARŞITI SANAT

Goya'nın "Savaşın Felaketleri" serisi kendi döneminin ve şahitlik ettiği savaşın tarihi bir belgesi olsa da günümüzde birçok yerde yankı bulmaya devam ediyor. Goya'nın yaklaşık 2 asır önce çizdiği şiddet, infaz, açlık gibi trajediler Ukrayna, Filistin, Suriye, Sudan ve daha birçok bölgede yakın zamanda yaşandı veya yaşanmaya devam ediyor. 1998 yılında kabul edilen Roma Statüsü, Goya'nın resmettiği suçları tanımlayacak isimler verdi ve UCM aracılığıyla müdahale etmeye çalışıyor. Ancak güçlü devletlerin Roma Statüsü'ne taraf olmaması, BM Güvenlik Konseyi'nde veto hakları savaş suçları dosyalarının açılmasını ve süreci baltalayabiliyor. Bu durum, fail ile kurban arasındaki güç dengesizliğini artırıyor. Dışarıdan bakan bir gözlemciye ise acı ne kadar evrensel olsa da adaletin bölgesel ve politik olduğunu düşündürüyor. Günümüzde yaşanan bu olaylar, Hannah Arendt'in "kötülüğün sıradanlığı" kavramını hatırlatır. Kötülüğü sıradanlığı, kötülüğün sadece art niyetli yaklaşımdan değil; bürokrasi ve ideoloji içerisinde sıradanlaşması ile de gerçekleşebileceğidir. Gerçek anlamda kötülük sadist bir düşüncenin değil tam aksine bir düşüncesizliğin sonucudur. Goya'nın başlattığı savaş karşıtı sanat, günümüze kadar güçlenerek ilerlemiştir. Ondan sonraki en önemli örnek Picasso'nun Guernica tablosu olmuştur. Guernica tablosu, 1937 yılında Nazilerin İspanya'nın Guernica kasabasını bombalamasını anlatır. Hâlâ günümüzde anlamını taşıyan eserin bir replikası 1985 yılında BM'nin New York'taki genel merkez binasına asılmıştır. Ancak, 2003 yılında ABD'nin Irak işgalinin tartışıldığı dönemde, savaş kararlarının konuşulduğu bir dönemde arkada çılgınlarla dolu bir tablonun bulunması rahatsız edici bulunmuş ve Guernica mavi bir örtü ile sansürlenmiştir. Günümüzde ise sosyal medya, dijital yollar veya sokak sanatçılığı savaş karşıtı sanatta sıklıkla kullanılan yöntemlerdir. Ai Weiwei belgeselleriyle, Jenny Holzer LED panolar ile, Forensic Architecture mimari ile, Banksy ise yıkılmış binalara duvar resimleri ile savaş trajedisini anlatmaya devam ediyor. Araçlar, kullanılan teknikler değişse de anlatılan ve verilmek istenen mesaj değişmedi. Sanat bu noktada bir tanık ve geleceğe bırakılan tarihi bir belgedir. Goya'dan günümüze savaş karşıtı sanat, sivil kayıpların yalnızca bir sayı değil gerçeklik olduğunu göstererek hem bir uyarı hem de toplumsal hafıza oluşturmaya devam ediyor.

Gölüşünde buluyorum hayatın kıymetini
Gözyaşınla öğreniyorum hayatın acı gerçeğini
Seninle yaşıyorum duyguların eşsizliğini
Zamanla öğreniyorum sensizliği

Bir çift gözle görmüyorum seni
Bir çift kulakla duymuyorum sesini
Seni çiftlerle değil
Tek bedenimle yaşıyorum halbuki

Ne zaman eksiltir sevgimi
Ne zaman eksiltir eşsiz güzelliğini
Rüzgar bile eskitmiş kayaları
Zaman götürememiş sana olan sevdamı
Zaman ya o da biliyor bu mecnunun halini
Ama o da geçecek diyor
veriyor öğütlerin en kasvetlisini
Devam eden hayatta kalma tutsak bir faninin hatrına
Mağlup olursun önüne çıkacak imkanlara
Bırak seveni olsun onun mutlu ol
Yoksa bir evsiz olursun mutsuzlar sokağında

“Her şiirin bir sonu ve bir başı olur derler. Bazen şiirin kalpte bıraktığı sızı ve boğazda kalan ur’unun olması başı ve sonu olmasından daha anlamlıdır.”

SATIRLARDA YAŞAM

Yapraklar koydum sayfalar arasına
Satırlara yaşamı yerleştirdim
İnsanlığın resmini çizdim beyaz bir sayfaya
Durup öylece seyrettim
Her sır bir simge oldu etrafımda
Her amaç bir hayale dönüştü
O kadar kalabalık ki bu beden
Hepsi gelip birden bire üşüştü

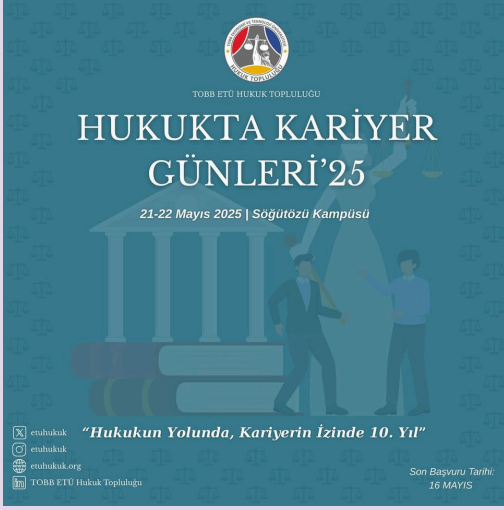
...

ETKİNLİKLERİMİZ

TAKDİMLERİMİZ

10. YILIMIZA ÖZEL *Ailemizden...*

TÜZE
HUKUK DERGİSİ

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nu yeniden kurarken amacımız üniversite ortamında yeterince gelişmemiş olan öğrenci topluluğu kültürünü geliştirmekti. Bu sayede üniversite hayatını yalnızca derslerle sınırlı bırakmayıp, farklı etkinliklerle zenginleştirerek hem merak ettiğimiz konuları öğrenmeyi hem de fakülte yaşamını daha canlı hâle getirmeye çalıştık. Başlangıçta TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi'nin düzenlediği bilimsel etkinliklere destekle başlayan faaliyetlerimiz, zamanla Kariyer Günleri, Tüze Dergisi, "Hukukçusu Olmak" adını alan seminerler, tanışma kahvaltıları gibi yeni etkinliklerle büyüdü. Bu etkinliklerin bazıları gördüğüm kadarıyla hâlâ devam ediyor ve bu etkinliklere yenileri ekleniyor.

Bu etkinliklerin hâlâ devam ediyor olması mutluluk verici; ancak Hukuk Topluluğu'nun zamanla, bana göre, bundan daha önemli bir rol üstlendiğini düşünüyorum. Hukuk Topluluğu içerisinde yer alan öğrencilerin oldukça önemli bir kısmı her zaman üniversiteye ve fakülteye ayrı bir bağlılıkla yaklaştı ve yaklaşıyor da. Bu bağlılık, hem öğrencilik döneminde hem de mezuniyet sonrasında güçlü bir topluluk kültürünün oluşmasına zemin hazırladı. Öyle ki, ülkemizde yalnızca köklü üniversitelerde görülen aidiyet duygusu, TOBB ETÜ'de oldukça kısa sürede oluşmaya başladı.

İlk cümledeki "yeniden kurarken" ifadesi dikkat çekmiş olabilir. Hukuk Topluluğu'nun onuncu yıl dönümüne istinaden hazırlanan sayıda bu durumun açıklanmasında fayda görüyorum. Hukuk Fakültesine başladığımız yıl Hukuk Topluluğunu kurmaya çalışırken, daha önce kurulduğunu fakat devam ettirilmediğini öğrenmiştik. Bu sebeple her zaman topluluğun devamlılığı için hareket etmeyi önemsemiştik. Hukuk Topluluğu'nun onuncu yılının bugün kutlanabiliyor olmasını, emek veren herkesin ortak başarısı olarak görüyor ve hepsini yürekten tebrik ediyorum.

Son olarak, TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun özellikle kuruluş aşamasında desteklerini esirgemeyen, başta Prof. Dr. Çiğdem Kırca, Doç. Dr. Çiğdem Yatağan Özkan, Dr. Öğr. Üyesi Duygu Çağlar Doğan ve Dr. Öğr. Üyesi Eren Özdemir olmak üzere bu yapının oluşmasına katkı sağlayan tüm hocalarıma teşekkür ediyor ve saygılarımı sunuyorum.

Cihan Yalçın
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı

2014 yılında TOBB ETÜ'de üniversite hayatıma başladığımda bu okulun bana katacaklarının henüz farkında değildim. Okulumun bana kattığı en güzel şeylerden biri Hukuk Topluluğu ve Tüze idi. Halen yaşatılan bu güzel ismin seçilmesi için birçok toplantı gerçekleştirdiğimizi ve "Tüze" ismini mutlulukla seçtiğimizi anımsıyorum. Bugün ise, Tüze'de bu kez konuk olarak yer almanın mutluluğunu yaşıyorum.

TOBB ETÜ, kaliteli hukuk eğitiminin yanı sıra, bizlere hukuk nosyonunu kazandırdı. Hukuk nosyonu hukuku anlamamanın ötesinde, kişiyi doğru ve adil olmaya iten en temel kavram. Bu nedenle bu fakültede hukuk nosyonunun kazandırıldığını bilmek, adil ve özverili hukukçularla birlikte mezun olmak, bu okulun doğru seçim olduğunu her daim hatırlatıyor.

Hukuk topluluğu yalnız etkinlik yaptığımız bir alan değil, dostluklarımızı pekiştirdiğimiz bir yer oldu. En güzel anılarımızı Hukuk Topluluğu çatısı altında keyifle biriktirdik. Tüze'nin ilk sayısını elimizde tutabilmenin gururunu hep birlikte yaşadık, birlikte paylaştık. Bu sayfalarda tekrar birlikte çalıştığım, yorulduğum, destek aldığım tüm dostlarıma sevgilerimi ve teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Ben bu sıralara ilk oturduğumda tek gayem olan hakimlik mesleği, zaman içerisinde yerini avukatlık aşkına bıraktı. Keyifle icra ettiğim mesleğime yönelmemi sağlayan da bu okul ve çok değerli hocalarımızdır. Hukuk öğrenimini tamamlamış kişinin önünde birçok kariyer seçeneği olduğunu biliyoruz. Hangi seçeneği seçersek seçelim, TOBB ETÜ'nün katmış olduğu hukuk nosyonu ile ve Atatürk ilkelerinin ışığında başarıya ulaşmamak mümkün değil.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu ve Tüze Yayın Ekibi'ne nazik davetleri için bir kez daha teşekkür ediyor, başarılı çalışmalarını kendilerini kutluyorum. Sizlerle aynı sıraları paylaşan biri olarak her geçen gün başarılarınızla gururlanıyor, devamını diliyorum.

Özlem BALCIOĞLU
Tüze Hukuk Dergisi İlk Editörü

Ben Harun Sakınan. TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun 2017-2019 yıllarında başkanlığını yaptım.

Üniversitenin yalnızca akademik gelişim yeri değil; kültürel ve sosyal olgunlaşmanın merkezi olduğu düşünüldüğünde Hukuk Topluluğu sizin kişisel yolculuğunuzun en önemli parçalarından birisidir. Hukuk Topluluğu'nda emek vermek, sizi bir yere ait hissettirmesinin yanı sıra nitelikli bir çevrenin önemli bir aktörü haline getirir.

Hukuk Topluluğu'nda verdiğiniz emeğin karşılığını aldığınızı görmek sizin mesleki motivasyonunuzu arttırır. Farklı dönemlerle ve farklı meslek gruplarıyla geçirdiğiniz vakit sizin ufkunuzu açar ve vizyonunuzu geliştirir.

Tüm bunları; Hukuk Topluluğu sayesinde mesleki kariyerine yön vermiş, Hukuk Topluluğu'nda birlikte çalıştığı arkadaşlarıyla ofis açan ve Hukuk Topluluğu'dan yol arkadaşlarıyla sivil toplum yolculuğuna TOBB ETÜ Mezunlar Derneği Başkanı olarak devam eden birisi olarak yazıyorum. :)

Hukuk Topluluğu'na ayırdığınız vaktin asla karşılıksız kalmayacağını biliyor, Hukuk Topluluğu'muza bugüne kadar emek veren ve bundan sonra emek verecek olan herkese teşekkür ediyorum.

Harun SAKINAN
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı

Tüze Hukuk Dergisi'nin onuncu yılına ulaşması, yalnızca bir yayın hayatının değil; aynı zamanda bir hukuk düşüncesi geleneğinin kökleşmesinin göstergesi. Benim açımdan ise Tüze Hukuk Dergisi, mesleki yolculuğumun en kıymetli başlangıç noktalarından biri. Üniversite yıllarımda editörlük görevini üstlendiğim bu dergi, hukukla kurduğum akademik ve entelektüel bağın ilk durağıydı.

Tüzenin her sayısının hazırlanış süreci; metinlerin titizlikle incelenmesi, yazarlarla kurulan iletişim, yayın etiğine duyulan hassasiyet ve kolektif üretim anlayışı, bana hukukçuluğun yalnızca bilgi değil, aynı zamanda sorumluluk ve özen gerektiren bir meslek olduğunu öğretti. Tüze'de edindiğim bu deneyim, mesleki hayatımda karşılaştığım zorluklarda bana rehber oldu. Hukuki düşünceyi yapılandırma, eleştirel bakış açısı geliştirme ve akademik disiplinle çalışma alışkanlığı, Tüze sayesinde kazandığım temel beceriler arasında yer aldı.

Bugün geriye dönüp baktığımda, Tüze'nin bana kazandırdığı şeyin yalnızca editörlük tecrübesi olmadığını görüyorum. Bu dergi, düşünce üretmenin, tartışmanın ve birlikte gelişmenin ne kadar değerli olduğunu gösterdi. Tüze'nin onuncu yılı vesilesiyle, bu yolculuğun bir parçası olmaktan duyduğum gururu ve minnettarlığı paylaşmak isterim. Tüze, benim için bir başlangıçtı; hukukla kurduğum bağın ilk ve en anlamlı adımıydı.

Hakan GÜREŞÇİ
Tüze Hukuk Dergisi Editörü

Sözlerime, çoğumuzun yıllardır benimsediği adıyla başlamak istiyorum: Tüze Hukuk Dergisi, hepimizin göz bebeği... ETÜ Hukuk Topluluğu çatısı altında ortaya çıkan birçok faaliyetin en güzel örneklerinden biri olan dergimiz, kolektif emeğin, ekip ruhunun, birlikte üretmenin değerinin ve sürekliliğin getirdiği kültürün simgesi haline geldi. Her dönem yeni ekip arkadaşlarıyla yoluna devam eden bu derginin bir parçası olmak, hem uzun yıllar yazar olarak hem de bir yıl editör olarak katkı sunmak benim için her zaman büyük bir onur ve mutluluk kaynağı oldu.

"Doğru olmanın özbelirtisi" mottosuyla yola çıkan ve bu doğrultuda istikrarlı adımlarla ilerleyen Tüze Hukuk Dergisi'nin, gelecekte de aynı özveri ve heyecanla yayın hayatına devam edeceğine inancım tamdır. Benim gözümde, bilgi paylaşıldıkça çoğalır anlayışını temel felsefe edinen bu dergi, hukuk öğrencileri tarafından hazırlanan yayınlar arasında parlayan bir yıldız olmayı sürdürüyor.

Bugüne kadar emeği geçen tüm ekip arkadaşlarıma ve ilerleyen yıllarda katkı sunacak herkese gönülden teşekkür ediyorum. Göz bebeğimizin daha nice sayılarla ve başarılarla yoluna devam etmesini en içten dileklerle temenni ediyorum.

Doğukan COŞKUN
Tüze Hukuk Dergisi Editörü

Her şeyden önce göz bebeğimiz TÜZE'de bizlere de yer vermenizden büyük bir memnuniyet ve onur duydum.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi'ndeki öğrencilik yıllarımdan en özel hatıralarından biri kuşkusuz Hukuk Topluluğu oldu. Birlikte düşünmenin, üretmenin, tartışmanın ve paylaşmanın değerini burada öğrendim. Yalnızca ders kitaplarıyla değil, hayatın farklı alanlarında da bizlere yol gösteren bu topluluk; vizyonu, enerjisiyle ve dostluklarıyla hepimizin hafızasında ayrı bir yer edindi.

Başkanlık ve yönetim kurulu üyeliği görevlerinde bulunduğum dönemde, çok kıymetli arkadaşlarımla birlikte çok sayıda etkinlik, proje ve organizasyona imza atma fırsatım oldu. Her birinde hem ekip ruhunun hem de hukukun birleştirici gücünü bizleri nasıl ileriye taşıdığına yakından şahit olduk. Bugün geriye dönüp baktığımda, yalnızca başarılarımızı değil; o süreçte kazandığımız dostlukları, dayanışmayı ve hayat derslerini de büyük bir minnetle hatırlıyorum.

Organizasyonlarımızı gerçekleştirirken TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Sn. Çiğdem KIRCA'nın, TOBB ETÜ Rektörümüz Prof. Dr. Sn. Yusuf SARINAY'ın ve TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Başkanımız Sn. Rifat HISARCIKLIOĞLU'nun öncülüğü ile başarılı işler ortaya koymamızı sağladılar. Hem dekanımıza hem rektörümüze hem de mütevelli heyet başkanımıza katkılarından dolayı şükranlarımızı sunuyorum. Hukuk fakültesi hocalarımızın her daim destekleri topluluk faaliyetlerinin gerçekleşmesinde büyük roller oynadı. Bu vesileyle desteğini bizden esirgemeyen hocalarımıza teşekkürlerimizi sunuyorum.

Hukuk Topluluğu'nun 10. yılını kutlarken, bu yolculuğun bir parçası olmaktan gurur duyuyorum. Emeği geçen tüm başkanlara, yönetim kurulu üyelerine ve gönüllülere teşekkür ediyor, topluluğun bundan sonraki yıllarda da aynı heyecan ve kararlılıkla gelecek nesillere ilham vermesini temenni ediyorum.

Nice on yıllara!

Sertaç ÇELİKBİLEK
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun 10. yılı kutlu olsun!

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun 10. yılını kutlamak benim için büyük bir gurur. Bu topluluğun bir parçası olmak, üniversite hayatımda hem kişisel hem de mesleki anlamda bana çok şey kattı. Dört yıl boyunca süren yolculuğumda, üyelikten başlayarak başkan yardımcılığı görevine kadar uzanan bir sorumluluk üstlendim. Bu süreçte Topluluk, sadece hukuki bilgi edinmemi sağlamakla kalmadı; farklı çevrelerden insanlarla tanışarak sosyalleşmeme, yeni bakış açıları kazanmama ve ekip çalışmasının gücünü deneyimlememe de olanak tanıdı. Adeta bir gelişim alanı ve sosyal bir ortam sundu.

Aynı zamanda Topluluğumuzun yayın organı olan Tüze Hukuk Dergisi'nin Yayın Ekibi'nde dört yıl boyunca aktif olarak yer aldım. Tüze, hukuk alanında genç zihinlerin sesini duyurabildiği, güncel hukuki tartışmalara yer veren ve topluluğumuzun vizyonunu yansıtan bir platform oldu. Orada geçirdiğim zaman, hem yazı dünyasında hem de hukuk pratiğinde kendimi geliştirmeme vesile oldu.

Topluluğun bugün geldiği noktada bir nebze payımın olmasından büyük bir memnuniyet duyuyor; yürüttüğümüz projeler, etkinlikler ve yayın çalışmalarıyla Topluluğumuzun daha fazla kişiye ulaşmasına ve vizyonunun gelişmesine katkı sunmuş olmayı üniversite hayatımın en anlamlı kazanımlarından biri olarak görüyorum.

Bugün geriye dönüp baktığımda, beş yıllık üniversite hayatımın dört yılını bu Toplulukta geçirmiş olmanın bana kazandırdıkları için minnettarım. Topluluğumuzun önümüzdeki yıllarda da aynı ilham verici atmosferi koruyarak daha pek çok öğrenciye yol gösterici olmasını diliyorum.

İsmail ARSLAN

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkan Yardımcısı

Tüze Hukuk Dergisi ekibine TOBB ETÜ'deki ilk yılımda dahil olduğumda ortaya sadece bir yazı derlemesi çıkacağını düşünmüştüm ancak durumun böyle basite indirgenemeyeceğini anlamam çok uzun sürmedi. Tüze Hukuk Dergisi ekibi kısa zamanda bu sürecin çok katmanlı olduğunu öğrenmemi sağladı. Öğrencilerin ve alanında uzmanların yazılarını incelemek, akademik yazının önemini ve zorluğunu kavramamızda rol oynamakla kalmadı; aynı zamanda kıymetli hocalarımızla yaptığımız röportajlarda edindiğimiz bilgiler ve tavsiyeler de kendi kariyerlerimizde atacağımız adımların öncüsü oldu. Bir hukukçuya bilgi edinme, kendisini ifade etme, kendi fikirlerini oluşturabilme gibi becerileri daha lisans yıllarının başında deneyimleme imkanı veren bu derginin olumlu etkilerini kendi yüksek lisans sürecimde de gözlemleme şansına eriştim. İlerleyen zamanda editörlük yapma şansına da eriştiğim Tüze Hukuk Dergisi'nde matbaalar ile anlaşma, röportaj yapılacak kişilerin organize edilmesi, tanıtım, dağıtım ve tasarım gibi farklı alanlara da temas ederek esasen Tüze'nin sayfa tasarımından kapağına, röportajlar için şehirlerarası seyahatten tanıtımına, matbaada basımından dağıtımına kadar tamamen öğrencilerin kişisel emeklerinden doğduğunu ifade edebilirim. Diğer birçok fakülte ve derneğe öncü olan bir dergi çıkarmak gerçekten bizler için çok zor ama bir o kadar da keyifli bir süreçti. Bana ömür boyu devam edecek dostluklar, hem iş hem de akademik hayatımda kullanacağım tecrübeler ve unutamayacağım anılar katan bu dergide emeği geçen her arkadaşşıma tekrar teşekkür ediyor ve böylesine başarılı bir derginin küçük de olsa bir parçası olduğum için mutluluk duyuyorum.

Selin AYDINLI

Tüze Hukuk Dergisi Editörü

Tüze Hukuk Dergisi ile yolumun kesiştiği günlerden bugüne, dergimizin bizler için ayrı bir tanımı vardı; "göz bebeğimiz". Bu tanımlama ile Tüze'nin bizler için yalnızca bir dergi olmadığı; kendimizi ifade etme ve düşüncelerimizi paylaşma isteğimizin, hayallerimizin, mesleğe ilk adımlarımızın sembolü olduğu açıkça görülebilmekte.

Düşüncelerimizin yazıya dökülmesi, yazılarımızın basılarak Üniversitemiz koridorlarında yerini alması, insanlara ulaşabilmek, akademik bir gelenek oluşturarak bunun bir parçası olabilmek; birlikte üretebilmenin kıymetini ve yazının ne kadar kalıcı olduğunu, her sayıda bizlere hatırlattı. Böylelikle; mesleğimizin temelini oluşturan ifade etme gücünün, düşünceleri yazıya dökme becerisinin kökleri; 2019'da yılında Tüze Hukuk Dergisinde yazmaya başlamam ile atıldı. Tüze için yazdığım her yazı ile aslında bugün avukat olarak ihtiyaç duyduğum; kaynak taramasını, doğru bilgiye ulaşabilme becerisini, farklı görüşleri analiz etme ve bu sayılanları harmanlayarak kendimi ifade edebilmeyi deneyimliyordum.

Ayrıca; mezun olduktan sonra dahi hala parçası olmaktan gurur ve heyecan duyduğum Tüze her zaman; TOBB ETÜ Hukuk Topluluğuna duyduğumuz aidiyetin bugün de sürdüğünü ve süreceğini gösteren bir köprü de olmuştur bizlere.

Bendeki anlamıyla; fakülte yıllarımdan kıymetli hatırası, meslek hayatımda görünmez ama en kuvvetli yapı taşlarını oluşturan, "göz bebeğimiz" Tüze Hukuk Dergisinin bir parçası olmaktan duyduğum gurur ile 2019'da çıktığım yolculukta bugün böyle anlamlı bir yazı ile sizlere ulaşıyor olabilmekten duyduğum heyecanı ve minnettarlığı belirterek teşekkür eder, nice sayılarda bir araya gelmek dileklerimi sunarım.

Dila ÖZDEMİR

Tüze Hukuk Dergisi Yazarı

Tüze Hukuk Dergisi, okula adımımı attığım ilk günden fakültenin son günlerine kadar bana yol arkadaşıydı diyebilirim. Tanıtım günlerinde ilk sorduğum soru “Yazı yazabileceğimiz bir derginiz var mı?” olmuştu, aldığım olumlu cevap beni çok mutlu etmişti.

Bu dergi, yalnızca birkaç hukuki yazının yer aldığı bir yayından çok daha fazlası oldu her zaman. Çünkü dergi kültürümüzde her zaman fikir danışmak, istişare, güncellik, kalite ve standartlara sahip olmak vardı. 3 sene boyunca dergide aktif olarak görev almak, hem yazılar yazmak hem de editörlük görevini üstlenmek bana sadece grup ruhunu işlemekle ve deneyim kazandırmakla kalmadı, hukuk fakültesi için oldukça önemli bir temel arz eden hukuk dilini, Türkçemizin kurallarına uygun kullanımının önemini, hukuki konuların nasıl ele alınması gerektiğini öğretti.

Bu sebeple, Üniversitemiz hukuk fakültesine yeni gelen meslektaşlarımın, kıymetli Dergimiz ve Topluluğumuz bünyesinde bir görev almalarının, akademik yazım teknikleri ile dil bilgisi kullanımları bakımından oldukça elzem olduğunu düşünüyorum. Umuyorum ki, dergimiz daha nice on yıllarca varlığını, geleneğini, kazanımlarını aktif üyelerini daha da artırarak sürdürür. İyi ki varsın Tüze!

Cevahir Beyza OĞAN
Tüze Hukuk Dergisi Yazarı

Doğru Olmanın Özbelirtisi'ne Dair...

Bir öğrenci topluluğunun dergi çıkarması, başlı başına cesur bir girişimdir. Onu yıllar boyunca kesintisiz yaşatabilmek ise yalnızca yayıncılık başarısı değil; aynı zamanda kuşaktan kuşağa aktarılan bir emek, dayanışma ve aidiyet hikâyesidir. Tüze Hukuk Dergisi tam da bu hikâyeyi temsil etmektedir.

Tüze, yalnızca yazıların bir araya geldiği bir mecaz değil, öğrencilik yıllarımdan en önemli yol arkadaşlarımdan biriydi. Editörlük yaptığım dönemde hem akademik üretimin sorumluluğunu taşıdım hem de birlikte çalıştığım arkadaşlarımla bir metni kolektif bir emeğe dönüştürmenin mutluluğunu yaşadım. O sayfaların ardında sabır, özen ve biraz da heyecan vardı.

Tüze'yi değerli kılan yalnızca çıkan sayılar değil, onun arkasındaki topluluk kültürüdür. TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nda iki yıl yönetim kurulu üyeliği ve bir yıl başkanlık görevim sırasında, derginin aslında topluluğun kalbi olduğunu gördüm. Her yeni sayı, fikirlerin tartışıldığı, öğrencilerin kendilerini ifade etme cesaretini bulduğu bir alan açtı. Dergi, hukuku kültürle, sanatla ve hayatla birlikte düşünmenin de mümkün olduğunu gösterdi.

Bugün geriye dönüp baktığımda, Tüze'nin en büyük gücünün “devamlılık” olduğunu fark ediyorum. Bizler bu emaneti devraldık, geliştirdik ve bizden sonrakilere devrettik. Şimdi genç kuşakların bu mirası sahiplenip geleceğe taşıması bana hem gurur hem de umut veriyor. Çünkü Tüze'nin sayfalarında biriken fikirler, aslında geçmişten geleceğe uzanan bir zincirin halkalarıdır.

Bu özel sayıya katkı sunarken hissettiğim en güçlü duygu şükrandır. Emeği geçen herkese; yazan, okuyan, editörlük yapan, katkı sağlayan bütün arkadaşlara teşekkür ederim. Tüze'nin hikâyesi bir dergiden çok daha fazlasıdır: kolektif üretim, dayanışma ve özgünlük hikâyesidir.

Mustafa Kaan SİĞİRCİ
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesinde lisans hayatıma adımımı attıktan hemen sonra tanıştığım ve hayatım boyunca bir parçası olmaktan kıvanç duyacağım Tüze Ailesine ithafen:

Fakültenin ilk yılında Tüze bünyesinde akademik yazılar yazdım. Bu yazıları kaleme alırken düşündüğüm şey yayınlanmak ya da okunmak değildi; çünkü yazmak bir sonucun değil, bizzat yolun ve sürecin kendisidir. Üretmek, düşünmek ve paylaşmak bireysel eylemlerimizin ötesinde, kolektif değerler üzerinde bizleri hep daha ileriye taşıdı. Bugün hâlâ Tüze'nin sayfalarına baktığımda, orada yalnızca yazıları değil, o dönemdeki heyecanımı, merakımı ve inancımı görüyorum. Tüze Kültür-Sanat bölümünde ekibimizle gerçekleştirdiğimiz çalışmalarla bugün hâlâ devam eden bir yeniliğin öncüsü olmak da benim için ayrı bir gurur kaynağıdır.

Tüze'nin bir parçası olarak yazarken; yazdıkça düşüncelerim geliştirdi, düşünmenin herkes için sıradan bir eylem olduğuna işaret edebilirsiniz. Fakat zihnin sonsuz kıvrımlarında aradığını bulabilmek ve bulduğunu sistematik bir şekilde aktarabilmek başlı başına büyük bir uğraştır. Bu uğraşla yeşeren düşünce ise diğerlerinden ayrılır. Hepimizin bildiği gibi, düşüncenin sistematize edilmesi kalıplar oluşturur. Eğer bu kalıp yalnızca topraktan yapılmışsa, içine düşecek bir tutam su yahut ateş onun kimyasını değiştirir. İlk seçenek sadece toprakla doldurulmuş bir kalıp sunmakken, Tüze Ailesi kalıpları her elemente dayanıklı hale getirmeye çalışmıştır.

Son olarak, fakülte yıllarımızda emeklerimizin ürünü olarak her döneme renk katan Tüze'nin, gelecekte de aynı inançla yoluna devam etmesini temenni ederim.

Av. Hasan AYDIN
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Yönetim Kurulu Üyesi

Tüze, sözlükte “hukuk, kanun” anlamına gelmekle beraber; kökeni “tüz-” fiiline, yani “düzene koymak, doğru hâle getirmek” ifadelerine dayanır. Bu etimolojik köken, yazılı kurallar bütününe adil bir düzen sağlama ihtiyacından doğduğunu gösterir.

Tüze Hukuk Dergisi de aynı şekilde, TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerinin kendilerini ifade etme arzusundan doğmuş ve yazılı basın biçimini almıştır. 2017 yılında başlayan bu yolculuk, doğruya ve adalete dair öğrendiklerimizi paylaşmak, tartışmak ve geliştirmek için bize bir zemin sundu. “Doğru olmanın özbelirtisi” diyerek sahiplendiğimiz bu değer, her yazımızda, her cümlemizde kendine yer buldu.

Namık Kemal’in dediği gibi: “Hakikatin güneşi, fikirlerin çatışmasından doğar.” Bizler de, son dönemde tek sesliliğin ve iş birlikçiliğin gölgesine düşmüş hukuk alanında, fikirlerimizi çarpıştırarak hakikatin güneşine yürüdük.

Tüze’nin benim için ne ifade ettiğini kelimelerle anlatmak zor; ancak ilk günden beri bu çabanın içinde, hakikatin güneşine uzanan yoldaki arkadaşlığın bana gurur verdiğini söyleyebilirim. Diğer taraftan, bu yolculuğun herhangi bir anında yer alan tüm paydaşlara teşekkürü bir borç bilirim. Tüze’nin bugün emin ellerde yayın hayatına devam ettiğini görmek ise başlı başına bir mutluluk kaynağı.

Ve son olarak kıymetli okurlar; göz bebeğimiz, sizin varlığınızla daha anlamlı, hep birlikte olmak dileğiyle...

Burak BİÇER
Tüze Hukuk Dergisi Editörü

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu’nun gözbebeği olan, birçok öğrencinin ve hukukçunun kaleminden izler barındıran; düşüncelerin satırlara dökülmesini, fikirlerin somutlaşmasını sağlayan, her sayısıyla daha ileriye taşınan ve gurur kaynağımız olan hukuk dergimiz, insanlığın en kadim özlemlerinden biri olan “adalet” düsturuyla yola çıkmıştır. Türklerin hukuk anlayışında bu özlemin adı çoğu zaman “TÜZE” olmuştur. Tüze yalnızca bir kural ya da yasa değil; insafın, eşitliğin ve vicdanın sesidir.

Hukuk, yaşamın her alanında var olduğu gibi kültürün ve sanatın da ayrılmaz bir parçasıdır. İfade biçimleri değişse de, ortak payda hep aynı kalmıştır: Hukuk ve adaletin daima ve her yerde var olması gerektiği gerçeği. Bu amaçla yayımlanan Tüze, bizlere yalnızca yazmayı değil; düşünmeyi, sorgulamayı ve farklı sesleri bir arada duyabilmeyi öğretti. Kalemlerin buluştuğu bu yolculuk, kimi zaman bir röportajla ufkumuzu açtı, kimi zaman bir makaleyle tartışmaya davet etti, kimi zaman da satır aralarında bizlere ilham verdi.

Geriye dönüp baktığımızda, her sayısında ilk günkü heyecanı yaşadığımız ve her defasında ayrı bir gurur duyduğumuz bir serüven görüyoruz. Tüze, bizim için sadece bir dergi değil; fikirlerin, duyguların ve emeğin buluştuğu bir yuva, hukuk yolculuğumuzun en değerli hatıralarını biriktiren bir hazine oldu. Biz bu yolculuğumuzu sonlandırırken, bizden sonraki dönemlere bıraktığımız mirasın her gün daha da güçlenerek nice başarılarla ulaşacağına yürekten inanıyoruz.

Her kelimesinde adalet özlemini yaşatan Tüze, bizlere hem öğrencilik yıllarımızda hem de mesleki hayatımıza adım atarken yol gösteren bir ışık oldu. Bundan sonra o ışığı bizler, kendi yolculuklarımızda taşımaya devam edeceğiz.

Bu süreçte Tüze ailesine kalemiyle, emeğiyle, fikriyle katkı sunan herkese sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Ve en çok da gözbebeğimiz Tüze’ye: Bize kattıkların, bizde bıraktığın iz ve hayatımıza kazandırdığın değerler için daima minnettarız. Her satırınla bizleri büyüttün, yolumuzu aydınlattın ve bir kültürün, bir geleneğin temsilcisi oldun. Yolun her daim açık, izlerin her zaman güçlü olsun.

Ravzanur KURUL
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Yönetim Kurulu Üyesi

Tüze Hukuk Dergisi benim için sadece bir öğrenci yayını değil, bir araya gelen gönüllerin, emeğin ve hayallerin ortak ürünüdür. Hazırlık sürecinde kurduğumuz dostluklar, ortaya koyduğumuz özveri ve paylaşımlarımız, dergiyi hep destekleyeceğimiz ve içinde bulunmaktan keyif aldığımız değerli bir yapı haline getirmiştir. Yani aslında her sayfasında paylaşılan bilgiler kadar birlikte çalışmanın ve üretmenin kıymetini ve mutluluğunu okuyuculara yansıttığımız bir dergidir. Aynı zamanda öğrencilerin kendi yazılarını kaleme alma, araştırma yapma, fikirlerini özgürce beyan etme, çeşitli alanlardan hukukçularla bir araya gelme ve bağlantı kurma fırsatı bulduğu bu ortam; kendimizi geliştirmemize de olanak sağlamıştır. Bu bağlamda Tüze Hukuk Dergisi’nin sadece kendi fakültemiz için değil farklı fakültelere de ilham kaynağı olduğuna inanıyorum. Ortak emeğimizin ürünü olan bu güzel dergi birlik ve beraberliği hep içimizde yaşatacak ve biz de onu her zaman gururla anacağız. Emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Ece Aydan EROL
TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Yönetim Kurulu Üyesi

Ubi societas, ibi ius."

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'na dair düşüncelerimi paylaşmaya bu sözle başlamak isterim. Hukuk yalnızca bir meslek alanı değil, aynı zamanda toplumun temel taşıdır. Toplumsal düzen, ancak hukuk sistemiyle sağlıklı şekilde işleyebilir. Bu nedenle; nerede insan varsa orada toplum, nerede toplum varsa orada hukuk vardır. Topluluğumuz da hukukun önemini her daim gözetip teori ile pratiği birleştirerek bizlere katkı sunduğu ve bir aile ortamı oluşturduğu için bizim için çok özel ve değerlidir.

Topluluk, fakülteye adım attığım ilk günlerden beri bana yalnızca hukuk bilinci kazandırmakla kalmadı, aynı zamanda güçlü bir aidiyet duygusu da hissettirdi. Zamanla neredeyse tüm etkinliklerine katıldım ve Topluluğumuzun yalnızca "tamamlayıcı" değil, hukuk fakültesi öğrencilerini doğrudan şekillendiren "oluşturucu" bir kimliğe sahip olduğunu deneyimledim.

Topluluğumuz sayesinde henüz bir fakülte öğrencisiyken hukuk alanını ve hukuk mesleklerini daha yakından tanıdım, fakülte sonrası kariyerim için yol gösterici bilgiler edindim ve en önemlisi, büyük ve köklü bir aileye dahil oldum. Mutluluğun paylaşıldığı, kimsenin yalnız yürümediği, yalnız büyümediği bu kültür; bana bir hukukçunun yalnızca bireysel birikimiyle değil güçlü bağlarla geliştiğini gösterdi.

Ve elbette Topluluğumuzun Gözbebeği: Tüze Hukuk Dergisi.

Bir yıl editör yardımcılığı yaptığım ve üç yıl boyunca yazılar göndererek katkı sağladığım Tüze, kapağından mizanpajına, yazılarından denetim sürecine kadar tamamen üyelerinin emeğiyle hayat bulan gözbebeğimiz. Yalnızca bir dergi değil; hepimizin kümülatif emeğinin nitelikli bir neticesi.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu ve Tüze Hukuk Dergisi, bana hem hukukçu kimliğimi hem de bir ailenin parçası olmanın değerini öğretti. Geçmiş dönem mezunları ile fakülte öğrencileri arasında güçlü bir iletişim bağı oluşturan bu yapının içinde bulunmanın, Tüze'mize emek vermiş olmanın ve bu özel sayıda yazımın yer almasının gururunu yaşıyorum. TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu aileme en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Mehmet Salih GÜNEŞ

Yazar - Tüze Hukuk Dergisi Editör Yardımcısı

2023 yılında TOBB ETÜ'ye adım attığım andan itibaren, Hukuk Topluluğu'nun yalnızca bir öğrenci topluluğu değil, aynı zamanda güçlü bir aile olduğunu hissettim. Bu ailenin incisi olan Tüze ile tanışmak ise benim için ayrı bir mutluluk kaynağı oldu. Topluluğumuzda geride bırakılan her yılın yalnızca takvimde işleyen bir süre değil; emek, özveri, öğrenme ve üretimle dolu bir yolculuk olduğunu gördüm. Üyesi olarak başladığım bu yolculuğun 10. yılında; yönetim kurulu üyesi, tasarım sorumlusu ve editör yardımcısı sıfatlarıyla Tüze Hukuk Dergisi'nin ve topluluğumuzun bir parçası olmanın gururunu yaşıyorum.

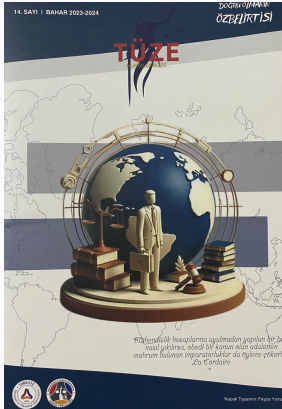
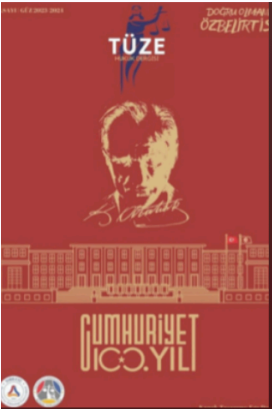
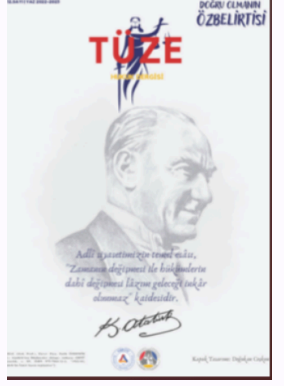
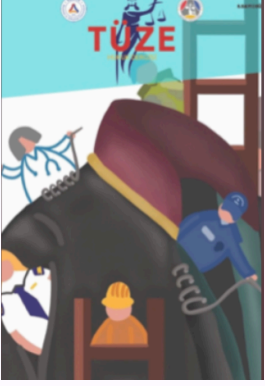
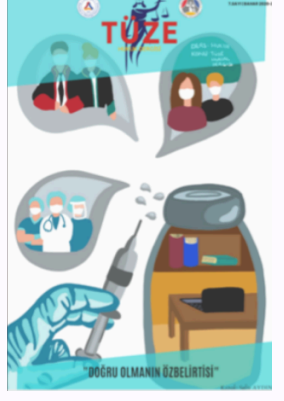
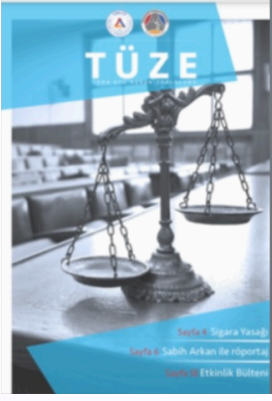
Üstlendiğim tasarım görevim sayesinde, hukuk gibi kapsamlı ve ciddi bir alanı, görsel açıdan anlaşılır ve ilgi çekici bir biçimde sunmanın inceliklerini öğrenme fırsatı buldum. Editör yardımcılığı ve yönetim kurulu üyeliği görevlerim ise Tüze'yi ve Hukuk Topluluğu'nu her zaman daha ileriye taşımak üzerine kuruluydu ve bana birbirinden güzel arkadaşlıklar ve deneyimler kattı. Bu süreçte bana destek olan biricik arkadaşım İrem Çakır'a, değerli başkanımız Ata Karadeniz'e, kıymetli editörümüz Mert Emin Güner'e ve tüm ekip arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tüze ve Hukuk Topluluğu, yalnızca hukuki bilgiyi paylaşan bir yayın ve oluşum değil; aynı zamanda disiplinin, iş birliğinin, farklı hikayelerin ancak ortak bir heyecanın somut bir ürünüdür. Bundan sonraki yıllarda da bu değerlerin paylaşılmaya devam edeceğine ve ailemizin giderek büyüyeceğine inanıyorum. On yıl, yalnızca bir başlangıç. Daha nice sayfalara, daha nice yıllara...

Elanur DOĞDU

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Yönetim Kurulu Üyesi - Tüze Hukuk Dergisi Editör Yardımcısı

TÜZE SERGİMİZ

“İstiklal, istikbal, hürriyet, her
şey adaletle kaimdir.”

K. Atatürk

/tüze-hukuk-dergisi/

@tuzehukukdergisi

<https://etuhukuk.org/>

